

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธงวงษ์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

กรรณรัตน์ ไชยสถาน

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

กรกฎาคม 2558

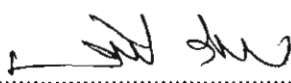
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ กรุณรัตน์ ไชยสถาน ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร.ชัยพจน์ ริกงาม)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธาน
(ดร.ชัยพจน์ ริกงาม)

.....กรรมการ
(ดร.สมุท ฐานานู)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2558

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจาก ดร.ชัยพนธ์ รักงาม ประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา และ ดร.สมุทรา ชำนาญ กรรมการสอบงานนิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำในสิ่งที่ประ โยชน์ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้นำมาปรับแก้งานนิพนธ์ให้มีความถูกต้องและชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ในศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษาคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยบูรพาทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ อบรมสั่งสอน ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างเต็มกำลังความสามารถ ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบความเที่ยงตรง และให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีคุณภาพ รวมทั้งผู้ปกครองที่อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบแบบสอบถาม รวมถึงคุณครูสำราญ พูลบัณฑิต ผู้อำนวยการ สิทธิพันธ์ สิทธิธร และ ศีกษานิเทศก์ จงรัก รุ่งเรืองศิรินนท์ ที่กรุณาให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ และนำข้อคิดเห็นมาเป็นแนวทางจนบรรลุตามความมุ่งหมาย

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อเอนก คุณแม่แสงอร ไชยสถาน และครอบครัวของผู้วิจัย ที่ให้กำลังใจและสนับสนุนผู้วิจัยเสมอมา รวมถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ ที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ ขอขอบคุณเพื่อนครู โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ เพื่อน ๆ ทุกคนที่ได้ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจสำคัญอย่างยิ่งในการทำงานนิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูคุณเวทิตาแค่ บุพการีบูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนครบเท่าทุกวันนี้

กฤษรัตน์ ไชยสถาน

57990042: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม/ ผู้ปกครอง/ การพัฒนาการศึกษา

กฤษรัตน์ ไชยสถาน: การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียน
วัดพันธุวงษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร (PARENTS'
PARTICIPATION IN EDUCATIONAL DEVELOPMENT OF WATPHANTUWONG
SCHOOL UNDER THE OFFICE OF SAMUTSAKHON PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA) คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: ชัยพจน์ รักงาม, กศ.ด. 126 หน้า. ปี พ.ศ. 2558.

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบและเป็นแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วม
ของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามระดับช่วงชั้น อายุ และวุฒิการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้
ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random
sampling) ตามระดับชั้นของนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยเป็น
แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ระดับค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง
0.42 - 0.86 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่า (t -test) การวิเคราะห์
ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least-significant different)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ
ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตร
สถานศึกษา ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน

2. ผลการทดสอบสมมติฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา
โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตาม
ระดับช่วงชั้น โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามอายุโดยรวม
และรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการพัฒนาระบบการจัดการ
เรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวม
และรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการวัดและประเมินผล
การเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	3
คำถามการวิจัย.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนวัดพันธุวงษ์.....	10
การบริหารงานวิชาการ.....	14
หลักการสำคัญในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา.....	34
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม.....	37
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา.....	47
การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและครอบครัว.....	48
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	53
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	55
3 วิธีการดำเนินงานวิจัย.....	65
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	65
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	66

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	67
การเก็บรวบรวมข้อมูล	68
การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	69
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	87
สรุปผลการวิจัย.....	87
อภิปรายผล.....	89
ข้อเสนอแนะ	94
บรรณานุกรม	96
ภาคผนวก.....	104
ภาคผนวก ก.....	105
ภาคผนวก ข	109
ภาคผนวก ค	114
ภาคผนวก ง.....	116
ภาคผนวก จ.....	118
ภาคผนวก ฉ	124
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	126

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	ข้อสรุปการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง..... 4
2	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย..... 65
3	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามระดับช่วงชั้น..... 71
4	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามอายุ..... 71
5	จำนวนและค่าร้อยละของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา..... 72
6	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวม..... 72
7	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา..... 73
8	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้..... 74
9	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้..... 75
10	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน..... 76
11	ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามระดับช่วงชั้น โดยรวมและรายด้าน..... 77

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
12 การทดสอบสมมติฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียน วัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตาม ระดับช่วงชั้น โดยรวมและรายด้าน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ <i>t-test</i>	78
13 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน	78
14 การทดสอบสมมติฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียน วัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)	80
15 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามอายุ ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้	81
16 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้าน	81
17 การทดสอบสมมติฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียน วัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามวุฒิ การศึกษา โดยรวมและรายด้าน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA)	83
18 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา.....	84
19 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้	84

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
20 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธงวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวม.....	85
21 การตรวจสอบค่าอัตราส่วนความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity).....	115
22 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	117

สารบัญญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
2 ภูมิศาสตร์จังหวัดปราจีนบุรี	48

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้เน้นและให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาโดยมีคำที่กล่าวไว้ เช่น “เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน” “ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา” “การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง” ขณะที่มาตรา 9 ได้กล่าวไว้ ระบุเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไว้ในมาตราต่าง ๆ อาทิ มาตรา 58(2) กำหนดให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาและมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น มาตรา 57 กำหนดให้หน่วยงานทางการศึกษาระดมทรัพยากรบุคคลในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าวมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2542, หน้า 16-20)

การจัดการศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 นั้น ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนต้องให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง “การมีส่วนร่วม” จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหาร การมีส่วนร่วมนั้นแสดงออกได้หลายลักษณะ เช่น ร่วมเป็นกรรมการ ร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา ร่วมสนับสนุนทรัพยากร ร่วมติดตามประเมินส่งเสริม ให้กำลังใจ และปกป้องผู้ปฏิบัติงานที่มุ่งประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมในลักษณะต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ ช่วยแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคของการจัดการศึกษา ถือเป็นแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาและดูแลการจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างถูกต้องตามทำนองคลองธรรม (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2545, หน้า 2)

โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บริหารงานในรูปแบบของคณาบุคคล เน้นการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถและอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข โดยจัดบริการอย่างทั่วถึง มีคุณภาพตาม มาตรฐาน บริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เสมอภาค โปร่งใส เป็นธรรม เอื้อต่อการมีส่วนร่วม ดำรงตนอย่างมีความสุขบนพื้นฐานวัฒนธรรมไทยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยดำเนินการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2 ระดับ คือ ระดับปฐมวัย และระดับประถมศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ได้รับ สนับสนุนจากภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ทั้งนี้ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง ทำงานโรงงาน ต้องออกจากบ้านตั้งแต่เช้าและกลับในเวลาเย็น จึงส่งผลให้เวลาในการดูแล เรื่องการเรียนและพฤติกรรมของบุตรหลานมีน้อย มีเวลาว่างไม่ตรงกับทางโรงเรียน ในการประชุม ผู้ปกครองจึงต้องจัดขึ้นในวันอาทิตย์ หากเป็นกิจกรรมประจำปีหรือกิจกรรมในโครงการก็จะมี การแจ้งล่วงหน้า เพื่อผู้ปกครองจะตางานมาร่วมกิจกรรม ผู้ปกครองบางส่วนเป็นคนนอกพื้นที่ มีการโยกย้ายที่ทำงาน บ่อยครั้งที่นักเรียนต้องย้ายติดตามผู้ปกครอง จึงส่งผลให้นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนอยู่ในระดับพอใช้ ผลการทดสอบการอ่านออกเขียนได้ แยกเป็นการแปร ผลภาพรวมการอ่านและการเขียน ไม่ผ่านการประเมินและการแปรผลภาพรวมการตอบคำถาม และจับใจความ อยู่ในระดับพอใช้ ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติ (O-NET) มีนักเรียนเข้าสอบ ทั้งหมด 14 คน ใน 5 รายวิชา สรุปรวมทั้งโรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 41 (โรงเรียนวัดพันธุวงษ์, 2556)

จากสภาพการณ์ดังกล่าว ในฐานะผู้วิจัยเป็นบุคลากรใน โรงเรียนและตระหนักถึง การพัฒนาการศึกษาจึงมีความสนใจศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการพัฒนา การศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานและประ โยชน์ต่อการพัฒนาการศึกษา ให้สอดคล้องกับ ความต้องการที่แท้จริง บังเกิดผลกับผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตที่ต้องการของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียน วัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามระดับช่วงชั้น อายุ และวุฒิการศึกษา

3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของของผู้ปกครอง ในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการศึกษา แบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครองให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อการพัฒนาการศึกษา ของโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

คำถามการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อยู่ในระดับใด
2. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามระดับช่วงชั้น อายุ และวุฒิการศึกษา แตกต่างกันหรือไม่
3. แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของของผู้ปกครอง ในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เป็นอย่างไร

สมมติฐานการวิจัย

สภาพการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามระดับช่วงชั้น อายุ และวุฒิการศึกษา แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

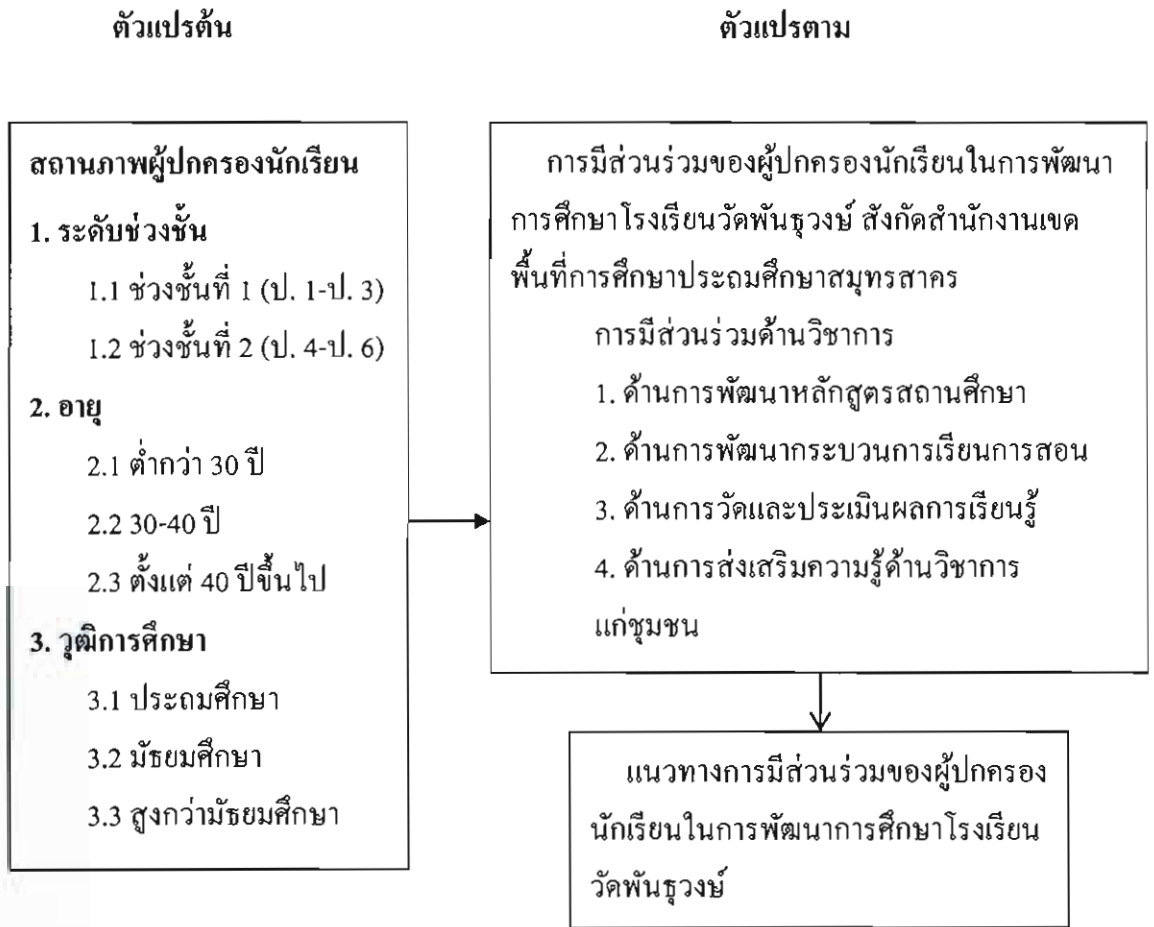
1. การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านงานวิชาการ ตามขอบข่ายงานของกระทรวงศึกษาธิการ (2546) ทั้งหมด 12 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือ

ในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการ แก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ในการนี้ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่มีผู้เคยทำมาก่อนนี้เกี่ยวกับงานวิชาการและได้ศึกษาจากบริบทของโรงเรียนจนได้ข้อสรุปการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อสรุปการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

งานวิชาการ	กระทรวงศึกษาธิการ	งานวิจัยคนที่ 1	งานวิจัยคนที่ 2	บริบทสถานศึกษา	สรุป
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	✓	✓	✓	✓	✓
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓
3. ด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอน	✓	-	✓	✓	✓
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	✓	-	-	-	-
5. ด้านการพัฒนาสื่อวัตกรรมการเรียนการสอนและเทคโนโลยีทางการศึกษา	✓	-	-	-	-
6. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	✓	-	-	-	-
7. ด้านการนิเทศการศึกษา	✓	-	-	-	-
8. ด้านการแนะแนวการศึกษา	✓	-	-	-	-
9. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	✓	✓	-	-	-
10. ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	✓	✓	-	✓	✓
11. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับหน่วยงานและสถาบันอื่น	✓	✓	-	-	-
12. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	✓	-	-	-	-

สามารถสังเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียน วัดพันธุวงษ์ และส่งผลโดยตรงต่อผู้เรียนใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 4) ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน โดยจำแนกตามระดับช่วงชั้น อายุ และวุฒิการศึกษา แสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านงานวิชาการตามขอบข่ายงานของกระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 33) ทั้งหมด 12 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม

และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมสนับสนุนงาน วิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา สามารถสังเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ ส่งผลโดยตรงต่อ ผู้เรียนใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 4) ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2557 จำนวน 110 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2557 โดยการใช้ตาราง กำหนดขนาดตัวอย่างของ เกรจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) และสุ่มแบบง่าย (Simple random sampling) ประกอบด้วย ผู้ปกครองระดับประถมศึกษา จำนวน 86 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น

2.1.1 ระดับช่วงชั้น

2.1.1.1 ช่วงชั้นที่ 1 (ป. 1-ป. 3)

2.1.1.2 ช่วงชั้นที่ 1 (ป. 4-ป. 6)

2.1.2 อายุ

2.1.2.1 ต่ำกว่า 30 ปี

2.1.2.2 30-40 ปี

2.1.2.3 ตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป

2.1.3 วุฒิการศึกษา

2.1.3.1 ประถมศึกษา

2.1.3.2 มัธยมศึกษา

2.1.3.3 สูงกว่ามัธยมศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

2.2.1 การมีส่วนร่วมด้านวิชาการ

2.2.1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2.2.1.2 ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้

2.2.1.3 ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้

2.2.1.4 ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีความชัดเจน ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์ไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้าร่วมกิจกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมติดตามผล เพื่อให้เกิดการยอมรับ ศรัทธา และเป็นเจ้าของ ภาระหนักในหน้าที่ และความรับผิดชอบ

2. ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง บุคคลซึ่งทำหน้าที่อุปการะเลี้ยงดูนักเรียน โรงเรียน วัด พันธูวงษ์ ได้แก่ บิดาหรือมารดา หรือบุคคลที่อุปการะเลี้ยงดูนักเรียน หรือบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย กำหนดให้นักเรียน 1 คนมีผู้ปกครอง 1 คน

3. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา หมายถึง การที่ผู้ปกครองดูแลเอาใจใส่ ส่งเสริมสนับสนุนนักเรียน จนทำให้นักเรียน โรงเรียนวัด พันธูวงษ์ มีผลการเรียนที่ดีขึ้น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ตามแนวความคิดการกำหนดขอบข่ายงานวิชาการของ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 4 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร สาระแกนกลาง หลักสูตรสถานศึกษา ข้อมูลสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายจัดทำหลักสูตรสาระต่างๆที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน จัดการนิเทศการใช้หลักสูตร มีการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร ปรับปรุง พัฒนา หลักสูตรให้เหมาะสมทันสมัยและมีมาตรฐาน

3.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้ปกครองและโรงเรียน ประสานความร่วมมือกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดเวลาทุกสถานที่ เช่น การทำกิจวัตรประจำวัน อาบน้ำ แต่งตัว ช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นทักษะชีวิตที่ต้องเรียนรู้ การสอบถามการบ้าน ให้เด็กอ่านหนังสือให้ฟัง ทบทวนเรื่องที่เรียนผ่านมา และมีการเตรียมตัว

อ่านล่วงหน้าก่อนที่ครูจะสอน ร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและรู้จักแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

3.3 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการให้คะแนน แนะนำแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการเรียน ความประพฤติ สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

3.4 ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน หมายถึง การศึกษา สำรวจ ความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน จัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด และเทคนิค ทักษะทางวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการ ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น จนทำให้เกิดชุมชนทางปัญญา สมาชิกในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน เกิดสำนึกในการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสถานศึกษา

4. สถานภาพผู้ปกครอง หมายถึง สถานภาพของบุคคลซึ่งทำหน้าที่อุปการะเลี้ยงดู นักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ ได้แก่ บิดาหรือมารดา หรือบุคคลที่อุปการะเลี้ยงดูนักเรียน หรือบุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย ประกอบด้วย

4.1 ระดับช่วงชั้น หมายถึง ระดับช่วงชั้นของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ ประกอบด้วย

4.1.1 ช่วงชั้นที่ 1 (ป. 1-ป. 3) หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ประถมศึกษาปีที่ 6

4.1.2 ช่วงชั้นที่ 1 (ป. 4-ป. 6) หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - ประถมศึกษาปีที่ 6

4.2 อายุ หมายถึง อายุตามปีปฏิทินของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ ประกอบด้วย

4.2.1 ต่ำกว่า 30 ปี หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี

4.2.2 30-40 ปี หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีอายุ 30-40 ปี

4.2.3 ตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป

4.3 วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ ประกอบด้วย

4.3.1 ประถมศึกษา หมายถึง ผู้ปกครองที่จบการศึกษาชั้นสูงสุดของระดับการศึกษาประถมศึกษา เช่น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4.3.2 มัธยมศึกษา หมายถึง ผู้ปกครองที่จบการศึกษาสูงสุดในระดับที่สูงกว่าประถมศึกษาแต่ต่ำกว่าอุดมศึกษาหรือเทียบเท่า เช่น มัธยมศึกษาปีที่ 3, มัธยมศึกษาปีที่ 6

4.3.3 สูงกว่ามัธยมศึกษา หมายถึง ผู้ปกครองที่จบการศึกษาในระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า เช่น ระดับอาชีวศึกษา, อุดมศึกษา หรือสูงกว่า

5. โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ หมายถึง โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ตั้งอยู่เลขที่ 39 หมู่ 1 ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร หมายถึง หน่วยงานราชการที่ทำหน้าที่บริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดตั้งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ สามารถประมวลสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนวัดพันธุวงษ์
2. การบริหารงานวิชาการ
3. หลักการสำคัญในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา
4. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม
5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา
6. การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและครอบครัว
7. ตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 8.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนวัดพันธุวงษ์

โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน บริหารงานในรูปแบบองค์กรคุณธรรมเน้นการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดีมีความสามารถและอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข โดยจัดบริการอย่างทั่วถึง มีคุณภาพตามมาตรฐาน บริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เสมอภาค โปร่งใส เป็นธรรม เอื้อต่อการมีส่วนร่วม ดำรงตนอย่างมีความสุขบนพื้นฐานวัฒนธรรมไทยตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยดำเนินการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2 ระดับ ดังนี้

1. ระดับปฐมวัย เพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้กับเด็กกลุ่มอายุ 3-5 ปี มีความพร้อมในการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา

2. ระดับการศึกษาภาคบังคับ 6 ปี จัดการศึกษาให้กับเด็กกลุ่มอายุ 7-13 ปี เข้าเรียนใน
เกณฑ์การศึกษาภาคบังคับตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทุกคนได้รับการศึกษา
จนจบอย่างมีคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนด

โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ ตั้งอยู่เลขที่ 39 หมู่ที่ 1 ถนนเศรษฐกิจ 1 วัดพันธุวงษ์
ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร รหัสไปรษณีย์ 74000 ซึ่งเป็นที่ดินของ
วัดพันธุวงษ์ โทรศัพท์ 038-879412 โทรสาร 034-879412 E-mail: watphantuwong@hotmail.com.
อยู่ในการดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านเกาะ

ข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากรรวมทั้งหมด 14 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ 1 คน
ข้าราชการครู 8 คน ครูอัตราจ้าง 3 คน ครูธุรการ 1 คน และนักการภารโรง 1 คน

ปรัชญาหรือคติพจน์ของโรงเรียน

เด็กนักเรียน: นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น เน้นคุณธรรม น้อมนำหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง พึ่งพาตนเอง

ครูผู้สอน: ครูเป็นผู้ใฝ่รู้ พัฒนาตนเอง รักการสอนและเป็นต้นแบบที่ดีของนักเรียน
บทวิเคราะห์บริบทของโรงเรียน

จุดเด่น

1. ครูมีความรู้ความสามารถ มีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพครู และเพื่อนร่วมงาน มุ่งมั่น
ปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์การปฏิบัติงาน เพื่อความเจริญก้าวหน้าของ โรงเรียน บุคลากรในโรงเรียน
มีความเพียงพอต่อจำนวนห้องเรียนจัดการศึกษาให้เจริญก้าวหน้า เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน
นักการภารโรงมีความสามารถช่วยเหลืองานครูได้ ครูให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมทุกคน
ครูมีความสามัคคีในองค์กร ไม่เกิดการแบ่งแยกของบุคลากร

2. โรงเรียนมีอากาศสดชื่น ร่มรื่น เย็นสบาย เพราะมีต้นไม้มากและอยู่ใกล้แม่น้ำ
ปราศจากมลพิษ มีบรรยากาศเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง มีธรรมชาติสวยงาม
อยู่ใกล้วัดสามารถพานักเรียนไปเรียนรู้ด้านศาสนาที่วัดนักเรียนซึมซับวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ
จากวัดและชุมชน มีแหล่งเรียนรู้มากมาย เช่น แม่น้ำ ที่นาข้าว วัด สวนผลไม้ บ่อปลา ฯลฯ สถานที่
และอาคารเรียนและห้องเรียนเสริมประสบการณ์การเรียนรู้มีเพียงพอ

3. ด้านชุมชน ผู้นำท้องถิ่นและผู้ให้การสนับสนุนโรงเรียน มีความเข้าใจโรงเรียนเปิด
โอกาสให้คณะครูจัดกิจกรรมการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อความเจริญของเยาวชนและท้องถิ่น
ผู้ปกครองส่วนมากให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาผู้เรียนบริเวณรอบโรงเรียน
ยังมีอาชีพเกษตรกรรม เช่น อาชีพ ทำสวน ทำนาข้าว บ่อเลี้ยงปลา ฯลฯ ให้เด็กนักเรียนได้เห็น
วิถีการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

4. นักเรียนมีความซื่อสัตย์ และมีความประพฤติทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เป็นที่ยอมรับแก่ผู้ที่พบเห็น

5. ผู้ประกอบการของ โรงเรียนให้ความช่วยเหลือในส่วนที่ไม่มีงบจากทางราชการ ทำให้โรงเรียนสามารถปรับปรุงพัฒนาได้เร็วขึ้น

จุดด้อย

1. เด็กนักเรียนมีภาวะการอบรมเลี้ยงดูและให้ประสบการณ์พื้นฐานจากครอบครัวน้อย มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษา ครูต้องแก้ไขปัญหาการเรียนนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. ผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนอยู่ในระดับพอใช้ ต้องเร่งเพิ่มผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียน ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้สูงขึ้นกว่าเดิม

3. งบประมาณไม่เพียงพอต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนางานต้องระดมทุนเพิ่มเติมจากภายนอก ซึ่งมีความไม่แน่นอน ทำให้งานไม่บรรลุเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้

4. รอบบริเวณ โรงเรียนมีแหล่งอบายมุขและเด็กได้รับการปลูกฝังจากผู้ปกครอง

5. นักเรียนส่วนใหญ่มีสภาพครอบครัวที่ยากจน โรงเรียนต้องให้ความช่วยเหลือนักเรียน ร่วมกิจกรรมในโรงเรียนอย่างสมบูรณ์ได้

6. ผู้ปกครองทำงาน โรงงาน ไม่มีเวลาพบปะหรือพัฒนานักเรียน ไม่มีเวลาสอนการบ้าน นักเรียนถูกทอดทิ้งให้อยู่กับสื่อ และอบายมุขต่าง ๆ

7. มีนักเรียนย้ายตามผู้ปกครอง ทำให้มีนักเรียนย้ายเข้าย้ายออกซึ่งมีผลต่อการพัฒนาการเรียนรู้นี้ไม่ต่อเนื่องการเรียนไม่ทันเพื่อน

โอกาส

1. องค์กรมีความพร้อมในการพัฒนางานทั้ง 4 งาน ให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างมีระบบ โรงเรียนที่แท้จริง

2. บุคลากรในโรงเรียนทุกคนมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานรู้หน้าที่ไม่เกียจงาน

3. โรงเรียนเริ่มมีชื่อเสียงควรวางกลยุทธ์หลักกลยุทธ์รองด้วยการประชาสัมพันธ์ให้ ชัดเจนน่าสนใจมากขึ้น จะสามารถเพิ่มนักเรียนในท้องถิ่นกลับเข้าเรียนใน โรงเรียนได้มากขึ้น

4. โรงเรียนเป็นจุดศูนย์กลางที่ดี มีความเกี่ยวพันกันระหว่างบ้าน วัด ชุมชน ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนเป็นอย่างดี มีกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนมีผู้อุปถัมภ์ ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี บุคลากรมีความพร้อมในการปฏิบัติงาน

5. นักเรียนได้เรียนรู้ธรรมชาติด้วยตนเองอย่างเต็มที่ เพราะบริเวณโรงเรียนมีพื้นที่ สำหรับทำกิจกรรมได้หลากหลาย

6. เด็กในโรงเรียนได้รับโอกาสต่าง ๆ มากมาย เช่น การรับทุนการศึกษา มีการส่งเสริมการเล่นดนตรีไทย กีฬา ศิลปะ คอมพิวเตอร์ได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากเด็กมีจำนวนน้อย ได้รับการส่งเสริมอย่างทั่วถึง นักเรียนได้เรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพอย่างหลากหลาย

สรุปปัญหาและอุปสรรค

1. นักเรียนย้ายติดตามผู้ปกครองเป็นแรงงานก่อสร้าง มาทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม อยู่ไม่เป็นหลักแหล่ง เด็กไม่คุ้นเคยกับครูและสภาพแวดล้อมในโรงเรียน มีปัญหาด้านการเรียน การอยู่ร่วมกับเพื่อน ไม่รักโรงเรียน การเรียนไม่ต่อเนื่อง มีผลการเรียนต่ำ ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมของโรงเรียน

2. มีงบประมาณน้อย ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาโครงการ/ กิจกรรมต่าง ๆ

3. ผู้ปกครองส่วนมากมีปัญหาด้านสังคม เศรษฐกิจ มีเด็กด้อยโอกาสการช่วยเหลือเป็นอุปสรรคในการพัฒนาโรงเรียนและการจัดการเรียนการสอน

4. ผู้ปกครองนักเรียนส่วนมากมีสภาพครอบครัวแตกแยก

5. ผู้ปกครองมากกว่าร้อยละ 80 มีฐานะยากจน

6. ผู้ปกครองทอดทิ้งให้นักเรียนอยู่ลำพัง ไม่ได้รับการเลี้ยงดูที่เหมาะสมตามวัย

7. เด็กได้รับการเลี้ยงดูไม่สมบูรณ์ร้อยละ 60 มีภาวะด้านร่างกายขาดโภชนาการที่ดี มีผลต่อการพัฒนาการทางสมอง

ยุทธศาสตร์พัฒนาโรงเรียน

วิสัยทัศน์

ภายในปีการศึกษา 2557 โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ (ปริชาเลียมราษฎร์บำรุง) จะเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ในด้านจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน สร้างผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณธรรม นำเทคโนโลยีมาใช้ ใฝ่ใจวิถีพุทธ วิถีไทย โดยยึดค่านิยมหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พร้อมก้าวสู่อาเซียนอย่างสมดุลย์

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษาให้ได้มาตรฐานการศึกษา
2. นำหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง บูรณาการในการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้
3. จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้คุณธรรม พร้อมวิถีไทยนำไปสู่อาเซียน

ค่านิยม

1. มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน
2. ทำงานเป็นทีมแบบมีส่วนร่วม และพร้อมรับผิดชอบในงานที่ทำ

3. ปรับตัวเพื่อการเปลี่ยนแปลง
4. ตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ และใช้เทคโนโลยีประกอบการดำเนินการ
5. ริเริ่มสร้างสรรค์อย่างมีศักยภาพตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ยุทธศาสตร์

1. พัฒนาการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน
2. พัฒนาระบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ได้ผลงานเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย
3. ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
4. รมรงค์ให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นไทย
5. ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การบริหารงานวิชาการ

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการ เป็นงานหลักของสถานศึกษาที่มีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการศึกษา ในสถานศึกษาทุกระดับและทุกสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญ และรับผิดชอบในการใช้หลักการในการบริหารงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองความสำเร็จของผลงานทางวิชาการ หรือการเรียนการสอน โดยจุดมุ่งหมายของงานวิชาการ คือ การสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มุ่งเน้นการพัฒนาสติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม และคุณสมบัติที่ต่อการ ซึ่งจะส่งผลให้ได้รับการยอมรับจากชุมชนและผู้ปกครอง ดังนั้นงานวิชาการจึงถือเป็นภารกิจสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญ ความเข้าใจ ความสามารถในการบริหารงานและดำเนินการให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร ซึ่งมีนักการศึกษาหลายคนได้ให้หลักการและแนวคิดของงานวิชาการ ไว้หลายลักษณะ ดังนี้

นิพนธ์ กาชาติ (2548, หน้า 8) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพสูงสุด ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องเป็นผู้นำทางด้านวิชาการ และยึดหลักในการปรับปรุง วิชาการ คือ อบรมให้ครูในโรงเรียนทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจในสิ่งต่อไปนี้ คือ พิจารณาหลักสูตรที่ใช้อย่างรอบคอบ แบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ ประมวลการสอน และข้อสอบวิชาการต่าง ๆ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรหรือการเปลี่ยนแปลงแบบเรียน นักเรียน การประชุมนักเรียน การวิเคราะห์ผลการเรียน จัดหาหนังสือสำหรับครูอ่าน การประชุมทางวิชาการ การเยี่ยมห้องเรียน การสังเกตการณ์สอน การสัมมนาทางวิชาการ การอบรม

ชำนาญ ท้วมพงษ์ (2550, หน้า 12) ได้สรุปความหมายการบริหารงานวิชาการว่า หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการปรับปรุง พัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ เป็นคนเก่ง มีความประพฤติดี มีลักษณะนิสัยที่ดี อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ครองทรัพย์ เชิดชู (2551, หน้า 17) ได้สรุปความหมายการบริหารงานวิชาการว่า หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน การวางแผน การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล การเรียนการสอนเพื่อ บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้งนี้เพื่อให้เกิดผลดี มีประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้เรียนนั่นเอง

รัชติรธ พิมพาคูณ (2552, หน้า 16) ได้สรุปความหมายการบริหารงานวิชาการว่า หมายถึง กระบวนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับงานด้านหลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอน การจัดบุคลากรที่เกี่ยวข้องละการจัดการสิ่งที่จะส่งเสริมวิชาการ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนสูงสุด

ชฎาภรณ์ สนิมคกล้า (2553, หน้า 15) ได้สรุปความหมายการบริหารงานวิชาการว่า หมายถึง การดำเนินกิจกรรมหรืองานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริม สนับสนุน ให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติ เพื่อมุ่งให้เกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลสูงสุดแก่ผู้เรียน

จากแนวคิดและความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมและประสพการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาและปรับปรุงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการ เป็นภารกิจหลักของสถานศึกษา เปรียบเสมือนหัวใจของสถานศึกษา คุณภาพทางการศึกษาขึ้นอยู่กับงานวิชาการเป็นสำคัญ เนื่องจากงานวิชาการจะสะท้อนถึงผล การจัดกระบวนการเรียนการสอนและส่งผลต่อผู้เรียน โดยตรง ได้มีนักการศึกษาได้ให้ความสำคัญ ของงานวิชาการไว้ ดังนี้

รุจิร ภู่อาระ และจันทรานี สงวนนาม (2548, หน้า 56) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาและเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่ผู้บริหาร จะต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง ส่วนการบริหารงานด้านอื่น ๆ นั้น แม้จะมีความสำคัญเช่นเดียวกัน แต่ก็เป็นเพียงส่วนส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหาร

สถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร

หวน พันธุ์พันธ์ (2548, หน้า 7) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจของการบริหาร การศึกษาเป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คือ มีความรู้ ความสามารถ ความคิด และเป็นคนดีได้จะต้องมีการเรียนการสอน หรือจะต้องมีการบริหารงานวิชาการที่คืบหน้า

เกษร ใจชื่น (2551, หน้า 15) กล่าวว่า งานวิชาการเป็นหัวใจของสถานศึกษาเป็นงานหลัก ที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญและจะต้องใช้ความสามารถเป็นพิเศษ ดำเนินการให้ เกิดผลดีและมีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อส่งผลต่อการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนของ นักเรียน ตลอดทั้งผู้บริหารจะต้องตระหนักและมีความเข้าใจบทบาทหน้าที่และขอบข่ายของ การบริหารงานวิชาการเป็นอย่างดีด้วย

ครองทรัพย์ เชิดชู (2551, หน้า 18) กล่าวว่า งานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่ง ในการบริหารสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะงานวิชาการมีผล โดยตรงต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายของหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ

ชฎาภรณ์ สนิมคกล้า (2553, หน้า 16) กล่าวว่า สิ่งที่ผู้บริหารควรให้ความสำคัญเป็นอันดับ แรกในการบริหารการศึกษานั้นคือ การบริหารงานวิชาการ เพราะการบริหารงานวิชาการ เป็นการบริหารกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะช่วยพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน ให้จัดการเรียนการสอน มีประสิทธิภาพสูงสุด อาจกล่าวได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษา

กล่าวโดยสรุปได้ว่า งานวิชาการเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่บุคลากรทางการศึกษา ต้องตระหนักและให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ต้องดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนา ปรับปรุงให้ กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากที่สุดเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เพื่อให้สถานศึกษามีมาตรฐานและคุณภาพ

ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 32) ได้กำหนดขอบข่ายภารกิจการบริหาร และจัดการสถานศึกษาด้านการบริหารวิชาการ ไว้ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. ด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอน
4. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

6. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. ด้านการนิเทศการศึกษา
8. ด้านการแนะแนวการศึกษา
9. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับหน่วยงานและสถาบันอื่น
12. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุ วังค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

จากขอบข่ายงานวิชาการที่กล่าวมามีขอบเขตงานกว้างขวาง ทั้งนี้เพื่อพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ให้มีประสิทธิภาพและผู้เรียนมีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกำหนด โดยมีพ่อแม่ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริง และส่งผลต่อผู้เรียน โดยตรงในขอบเขตงาน 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. ด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอน
4. ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

ความหมายของหลักสูตร

การบริหารงานวิชาการนั้นนับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญ โดยเฉพาะหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรได้มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

นิพนธ์ กาชาติ (2548, หน้า 17) หลักสูตร หมายถึง เอกสารที่กำหนดแผนงาน โครงการ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนตลอดจนมวลประสบการณ์ทั้งหลายที่สถาบันการศึกษาได้จัดให้กับผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ หลักสูตรที่ดีจะต้องมีลักษณะและเป้าหมาย ในการสร้างสิ่งที่สำคัญ ได้แก่ พัฒนาสติปัญญาของเด็ก การให้ความรู้ที่จำเป็นและมีคุณค่าสนองต่อความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมให้เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้พัฒนา ทักษะการเรียน การค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้รักการอ่าน แสวงหาความรู้ตลอดชีวิต ให้ผู้เรียนมีปรัชญาในการดำรงชีวิต องค์ประกอบของหลักสูตรมีหลายส่วน ได้แก่ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา การนำหลักสูตรไปใช้ และการวัดผลประเมินผลแต่ละส่วนต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้อง กัน หลักสูตรจะไม่สมบูรณ์ถ้าขาดส่วนหนึ่งส่วนใดไป

เสาวลักษณ์ สงวนไพร (2551, หน้า 18) หลักสูตร หมายถึง ราชวิชาที่ถูกจัดทำขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่นประกอบด้วย จุดมุ่งหมายการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ และกิจกรรมประสบการณ์ที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น และมีความสำคัญคือ เป็นแนวทางที่ครูจะยึดถือในการจัดการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง ข้อกำหนดหรือแนวทางในการจัดกระบวนการเรียน การสอน เป็นมวลงประสบการณ์การเรียนรู้ที่บุคลากรทางการศึกษาจัดทำขึ้น โดยมีแบบแผน และวิธีการที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาในทุกๆด้านให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

ความเป็นมาของหลักสูตร

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรพุทธศักราชไทย พุทธศักราช 2540 กำหนดให้บุคคล มีสิทธิเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานทาง วัฒนธรรม การสร้างสรรค์ ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัด สภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข เปิด โอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพัฒนาสาระและกระบวนการ เรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 1)

ปัจจุบันได้มีการประกาศใช้หลักสูตรใหม่ที่เรียกว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐาน การเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นจุดหมายสำคัญ สำหรับการพัฒนาเด็กและเยาวชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551, หน้า 1)

ในระบบการศึกษาที่มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีบทบาท ในการพัฒนาหลักสูตรนั้น หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับ ท้องถิ่น จนถึงระดับสถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการพัฒนา สนับสนุน ส่งเสริม การใช้และพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุด อันจะ ส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในระดับชาติ ระดับ

ท้องถิ่น ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดอื่น ๆ เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษา เป็นตัวกลางที่จะเชื่อมโยงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดในระดับชาติให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา ส่งเสริมการใช้และพัฒนาหลักสูตรในระดับสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ โดยมีภารกิจสำคัญคือ กำหนดเป้าหมายและจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับท้องถิ่น โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับสิ่งที่มีความต้องการในระดับชาติ พัฒนาศะการเรียนรู้ท้องถิ่น ประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับท้องถิ่นรวมทั้งเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาบุคลากร สนับสนุน ส่งเสริม ติดตามผล ประเมินผล วิเคราะห์ และรายงานผลคุณภาพของผู้เรียน

สถานศึกษามีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตร การวางแผน และดำเนินการใช้หลักสูตร การเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร จัดทำระเบียบการวัดและประเมินผลในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรายละเอียดที่เขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดอื่น ๆ ในระดับท้องถิ่นได้จัดทำเพิ่มเติม รวมทั้งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน โดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ชีดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้ และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา ต่อการประกอบอาชีพและการศึกษาค้นคว้าชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐานของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมี โอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ

3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้

5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ คือ

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อ

แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้ มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหา และความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยี ด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน

7. รักความเป็นไทย

8. มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียน ได้พัฒนาตนเองตามศักยภาพ พัฒนาอย่างรอบด้าน เพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม เสริมสร้างให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม สามารถจัดการตนเองได้ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. กิจกรรมแนะแนว

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รู้รักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถคิดตัดสินใจ คิดแก้ปัญหา กำหนดเป้าหมาย วางแผนชีวิตทั้งด้านการเรียน และอาชีพ สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังช่วยให้ครูรู้จักและเข้าใจผู้เรียน ทั้งยังเป็นกิจกรรมที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน

2. กิจกรรมนักเรียน

เป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาความมีระเบียบวินัย ความเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน การรู้จักแก้ปัญหา การตัดสินใจที่เหมาะสม ความมีเหตุผล การช่วยเหลือแบ่งปันกัน เอื้ออาทร และสมานฉันท์ โดยจัดให้สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้ปฏิบัติได้ด้วยตนเองในทุกชั้นตอน ได้แก่ การศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงาน เน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียน บริบทของสถานศึกษาและท้องถิ่น กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย

2.1 กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และนักศึกษาวิชาทหาร

2.2 กิจกรรมชุมนุม ชมรม

3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนบำเพ็ญคุณให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และท้องถิ่นตามความสนใจในลักษณะอาสาสมัคร เพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบ ความคึงาม ความเสียสละต่อสังคม มีจิตสาธารณะ เช่น กิจกรรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม

วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษাত่อการประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

จุดหมาย

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้
5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาอังกฤษ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1. กิจกรรมแนะแนว
2. กิจกรรมนักเรียน
3. กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์

คุณภาพของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ประชากรศึกษาที่ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย สืบเนื่องจากความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม ทำให้การศึกษาต้องปรับเปลี่ยนไปด้วย เช่น จากการยึดครูเป็นศูนย์กลางต้องเปลี่ยนเป็นยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เน้นการเรียนรู้ อาศัยประสบการณ์ตรง ให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ทดลอง ฝึกงาน และเน้นกระบวนการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น ให้เรียนรู้อย่างหลากหลาย ตามศักยภาพของผู้เรียน ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรยังมีความจำเป็นเพิ่มขึ้น

3. ความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบันผู้เรียนต้องการเรียนรู้ในสิ่งที่มีความหมายกับตนเองมากขึ้น การนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อความอยู่รอดและความสงบสุขของชีวิตการจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง จึงต้องมีการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับผู้เรียน

4. ความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น เป็นความจำเป็นที่ต้องคำนึงถึงสภาพของสังคม วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของผู้เรียนในชุมชน เพื่อเขาสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้โดยไม่สร้างปัญหาให้กับสังคม รู้จักรับผิดชอบ รู้จักหน้าที่การเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม การจัดหลักสูตรให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน

5. การพัฒนากระบวนการและรูปแบบทางการศึกษาทำให้การจัดเนื้อหา วิธีสอน รวมทั้ง การวัดผลและประเมินผลต้องปรับเปลี่ยนตามไปด้วย เช่น การจัดการศึกษาทางไกล การศึกษาด้วยตนเอง การใช้บทเรียนสำเร็จรูป การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยสอน การศึกษาด้วยกระบวนการแก้ปัญหา เป็นต้น การปรับปรุงเนื้อหาวิชา จุดประสงค์ของหลักสูตร การกำหนดวิธีการเรียน การสอน และการวัดผลประเมินผลย่อมต้องการพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

การพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกในการปรับปรุง จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น การดำเนินการพัฒนาหลักสูตร Taba (1962 อ้างถึงใน ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์, 2551, หน้า 60) ได้กำหนดขั้นตอนไว้ดังนี้

1. สำรวจสภาพปัญหา ความต้องการ และความจำเป็นทางสังคม
2. กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่สังคมต้องการ
3. คัดเลือกเนื้อหา วิชาความรู้ที่ครูต้องนำมาสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตรงกับ ความต้องการและความจำเป็นของสังคม และเนื้อหานั้นตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด และปรับปรุงเนื้อหา
4. คัดเลือกประสบการณ์เรียนรู้มาเสริมเนื้อหาให้สมบูรณ์ และตรงตามวัตถุประสงค์
5. นำไปทดลองใช้
6. ประเมินผลการใช้หลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรต้องอาศัยการประเมินผลการใช้หลักสูตร ซึ่งควรดำเนินการเป็นขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์และตีความวัตถุประสงค์ของหลักสูตรให้เป็นเชิงพฤติกรรมที่ชัดเจน
2. สร้างเครื่องมือและคัดเลือกวิธีที่เหมาะสม
3. เก็บข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้น
4. รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
5. แปลผลและอภิปรายผลการประเมินเพื่อพัฒนาต่อไป

กล่าวโดยสรุป ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร สาระแกนกลาง หลักสูตรแกนศึกษา ข้อมูลสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชน วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสถานศึกษาเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายจัดทำหลักสูตรสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน จัดการนิเทศการใช้หลักสูตร มีการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร ปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมทันสมัยและมีมาตรฐาน

การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน

ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่าง ๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย

1. หลักการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมองเน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม

2. กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน เช่น กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ การสร้างความรู้ การคิด การจัดการ การวิจัย กระบวนการทางสังคม การเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง การปฏิบัติลงมือทำจริง การเรียนรู้ของตนเอง และการพัฒนาลักษณะนิสัย กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝน พัฒนา เพราะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ ต่าง ๆ เพื่อเลือกใช้ และจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

4. บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งผู้สอนและผู้เรียนควรมีบทบาท ดังนี้

4.1 บทบาทของผู้สอน

4.1.1 ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน

4.1.2 กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้ และทักษะ กระบวนการที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการและความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์

4.1.3 ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียน ไปสู่เป้าหมาย

4.1.4 จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้

4.1.5 จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

4.1.6 ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน

4.1.7 วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

4.2 บทบาทของผู้เรียน

4.2.1 กำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง

4.2.2 เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อความรู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ

4.2.3 ลงมือปฏิบัติจริง สร้างสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ

4.2.4 มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่ม และครู

4.2.5 ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

สื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริม สนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพสื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน

การจัดหาสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง หรือปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีคุณภาพจากสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาควรจัดให้มีอย่างพอเพียงเพื่อพัฒนาให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการ ดังนี้

1. จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษาค้นคว้า และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษาท้องถิ่น ชุมชน สังคมโลก

2. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน เสริมความรู้ให้ผู้สอน รวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ป็นสื่อการเรียนรู้

3. เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลายสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

4. ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบ

5. ศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

6. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ และสม่ำเสมอ

ในการจัดทำ การเลือกใช้ และการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในสถานศึกษา ควรคำนึงถึงหลักการสำคัญของสื่อการเรียนรู้ เช่น ความสอดคล้องกับหลักสูตร วัตถุประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เนื้อหา มีความถูกต้อง และทันสมัย ไม่กระทบความมั่นคงของชาติ ไม่ขัดต่อศีลธรรม มีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง รูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ

การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เป็นอีกหนึ่งบทบาทที่ผู้ปกครองและโรงเรียนต้องประสานความร่วมมือกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตลอดเวลาทุกสถานที่ ร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและรู้จักแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการคือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา และเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินระดับชั้นเรียน เป็นการวัดและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนดำเนินการเป็นปกติและสม่ำเสมอ ในการจัดการเรียนการสอน ใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจการบ้าน การประเมินโครงการ การประเมินชิ้นงาน/ ภาระงาน แฟ้มสะสมงาน การใช้แบบทดสอบ ฯลฯ โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมินเอง หรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน ผู้ปกครองร่วมประเมินในกรณีที่ไม่ผ่านตัวชี้วัดให้มีการสอนซ่อมเสริม

การประเมินระดับชั้นเรียนเป็นการตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนรู้ อันเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด มีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงและส่งเสริมในด้านใด นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลให้ผู้สอนใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนของคนด้วย ทั้งนี้ โดยสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

2. การประเมินระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินที่สถานศึกษาดำเนินการเพื่อตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายปี/ รายภาค ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่า ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีจุดพัฒนาในด้านใด รวมทั้งสามารถนำผลการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับชาติ ผลการประเมินระดับสถานศึกษาจะเป็นข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการปรับปรุงนโยบายหลักสูตรโครงการ หรือวิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาและการรายงานผลการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง และชุมชน

3. การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ตามภาระความรับผิดชอบสามารถดำเนินการ โดยประเมินคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานที่จัดทำและดำเนินการ โดยเขตพื้นที่การศึกษา หรือด้วยความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด ในการดำเนินการจัดสอบ นอกจากนี้ยังได้จากการตรวจสอบทบทวนข้อมูลจากการประเมินระดับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

4. การประเมินระดับชาติ เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมิน ผลจากการประเมินใช้เป็นข้อมูลในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ

ข้อมูลการประเมินในระดับต่าง ๆ ข้างต้น เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการตรวจสอบทบทวนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ถือเป็นภาระความรับผิดชอบของสถานศึกษาที่จะต้องจัดระบบดูแลช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพบนพื้นฐาน

ความแตกต่างระหว่างบุคคลที่จำแนกตามสภาพปัญหาและความต้องการ ได้แก่ กลุ่มผู้เรียนทั่วไป กลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหา ด้านวินัยและพฤติกรรม กลุ่มผู้เรียนที่ปฏิเสธ โรงเรียน กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจ และสังคม กลุ่มพิการทางร่างกายและสติปัญญา เป็นต้น ข้อมูลจากการประเมินจึงเป็นหัวใจ ของสถานศึกษาในการดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียนได้ทันทั่วถึง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและประสบความสำเร็จในการเรียน

สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัด และประเมินผลการเรียนของสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติ ที่เป็นข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือ ปฏิบัติร่วมกัน

เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียน

1. การตัดสิน การให้ระดับและการรายงานผลการเรียน

1.1 การตัดสินผลการเรียน

ในการตัดสินผลการเรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ การอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้น ผู้สอนต้องคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนเป็นหลัก และต้องเก็บข้อมูลของผู้เรียนทุกด้านอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในแต่ละภาคเรียน รวมทั้งสอนซ่อมเสริมผู้เรียนให้พัฒนาจนเต็มตามศักยภาพ

ระดับประถมศึกษา

1. ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด
2. ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกตัวชี้วัด และผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
3. ผู้เรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนทุกรายวิชา
4. ผู้เรียนต้องได้รับการประเมิน และมีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ระดับมัธยมศึกษา

1. ตัดสินผลการเรียนเป็นรายวิชา ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนตลอดภาคเรียนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมดในรายวิชานั้น ๆ
2. ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกตัวชี้วัด และผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
3. ผู้เรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนทุกรายวิชา
4. ผู้เรียนต้องได้รับการประเมิน และมีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การพิจารณาเลื่อนชั้นทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ถ้าผู้เรียนมีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย และสถานศึกษาพิจารณาเห็นว่าสามารถพัฒนาและสอนซ่อมเสริมได้ ให้อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษาที่จะผ่อนผันให้เลื่อนชั้นได้ แต่หากผู้เรียนไม่ผ่านรายวิชาจำนวนมาก และมีแนวโน้มว่าจะเป็นปัญหาต่อการเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น สถานศึกษาอาจตั้งคณะกรรมการพิจารณาให้เรียนซ้ำชั้นได้ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงวุฒิภาวะและความรู้ความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.2 การให้ระดับผลการเรียน

ระดับประถมศึกษา ในการตัดสินเพื่อให้ระดับผลการเรียนรายวิชา สถานศึกษาสามารถให้ระดับผลการเรียนหรือระดับคุณภาพการปฏิบัติของผู้เรียน เป็นระบบตัวเลข ระบบตัวอักษร ระบบร้อยละ และระบบที่ใช้คำสำคัญสะท้อนมาตรฐาน

การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น ให้ระดับผลการประเมินเป็น ดีเยี่ยม ดี และผ่าน

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะต้องพิจารณาทั้งเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และให้ผลการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นผ่าน และไม่ผ่าน

ระดับมัธยมศึกษา ในการตัดสินเพื่อให้ระดับผลการเรียนรายวิชา ให้ใช้ตัวเลขแสดงระดับผลการเรียนเป็น 8 ระดับ

การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พร้อมให้ระดับผลการประเมินเป็น ดีเยี่ยม ดี และผ่าน

การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะต้องพิจารณาทั้งเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และให้ผลการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นผ่าน และไม่ผ่าน

1.3 การรายงานผลการเรียน

การรายงานผลการเรียนเป็นการสื่อสารให้ผู้ปกครองและผู้เรียนทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาต้องสรุปผลการประเมินและจัดทำเอกสารรายงานให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ๆ หรืออย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

การรายงานผลการเรียนสามารถรายงานเป็นระดับคุณภาพการปฏิบัติของผู้เรียน ที่สะท้อนมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้

ทั้งนี้กล่าวโดยสรุปว่า การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ คือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้

สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา และเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถาบันของชุมชนในการอบรมสั่งสอนให้แก่บุตรธิดาในชุมชนนั้น ๆ เมื่อเด็กจบออกมาต้องใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนนั่นเอง ด้วยเหตุนี้ชุมชนจึงสมควรมีสิทธิมีส่วนจะรับรู้ในผลผลิตของโรงเรียน จึงเป็นหน้าที่ของชุมชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโรงเรียนตามบทบาทที่มีข้อผูกพันระหว่างชุมชนกับโรงเรียน การสร้างชุมชนทางปัญญาให้มีศักยภาพ โดยรุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2550, หน้า 193-205) ได้เสนอแนวทางการปฏิบัติไว้ ดังนี้

1. การศึกษา สำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน
2. จัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิด เทคนิค และทักษะทางวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะ

วิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน

3. ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษาและที่จัดโดยบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

4. ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2545) ได้กล่าวว่า

1. ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความสามารถของตนเอง ได้เรียนรู้วิธีการแสวงหาความรู้ มีความสูงในการเรียนรู้และการรักที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต

2. ครูมีความรู้ความเข้าใจ มีการจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ช่วยให้ผู้เรียนมีความสุข ครูก็มีความสุข พัฒนาความเป็นครูมืออาชีพ

3. ผู้ปกครองรู้และเข้าใจความถนัด ความสนใจ ความสามารถและศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน มีความเข้าใจบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ ตลอดจนมีความสุขในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

4. ผู้บริหารได้พัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนเป็นโรงเรียนอย่างแท้จริง และได้ใช้กระบวนการบริหารที่นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วม

5. ชุมชนและสังคม มีส่วนร่วมได้พลเมืองที่มีคุณภาพ ศักยภาพ และมีสำนึกรับผิดชอบต่อการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติ

6. องค์กรอื่น ๆ ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาบุคคลที่มีคุณภาพและศักยภาพที่จะช่วยในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

การส่งเสริมวิชาการแก่ชุมชน คือ โรงเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จนทำให้เกิดชุมชนทางปัญญา สมาชิกในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน เกิดสำนึกในการพัฒนาตนเองและชุมชน โดยเฉพาะผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างตรงตามความสนใจ ความถนัดของนักเรียน

หลักการสำคัญในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาให้เกิดผลดี มีประสิทธิภาพ ตรงตามความต้องการของประชาชน โดยเฉพาะผู้ปกครอง ต้องอาศัยกระบวนการนำกระบวนการมีส่วนร่วมมาใช้ ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กล่าวถึงการมีส่วนร่วมไว้ในมาตรา 8(2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 58 ได้บัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่รัฐ ในการปฏิบัติราชการทางปกครอง อันมีผล หรืออาจกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาทุกระดับจึงต้องปฏิบัติตาม โดยการเปิด โอกาสให้ประชาชน ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะเมื่อผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาดำเนินไปตามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ช่วยให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชน ชุมชนรักและหวงแหนสถานศึกษา ซึ่งส่งผลให้ผู้ปกครองและชุมชนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา และให้ความร่วมมือกับสถานศึกษา ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2553, หน้า 3)

หลักการสำคัญประการหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ คือ การให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพ่อแม่ผู้ปกครอง ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) ได้บัญญัติสาระที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองในการจัดและพัฒนาศึกษาไว้หลายมาตรา ดังต่อไปนี้ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545, หน้า 6-33)

1. หลักการจัดการศึกษา มาตรา 8(2) บัญญัติว่า ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
2. การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา มาตรา 9(6) บัญญัติว่า ให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น
3. หน้าที่ของบิดา มารดา ผู้ปกครอง มาตรา 11 บัญญัติว่า บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล ได้รับการศึกษาภาคบังคับตามมาตรา 17 และตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนให้ได้รับการศึกษานอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับตามความพร้อมของครอบครัว
4. หน่วยจัดการศึกษา มาตรา 12 บัญญัติว่า นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
5. สิทธิที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองได้รับ มาตรา 13 บัญญัติว่า บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ ดังต่อไปนี้ 1) การสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ความสามารถ ในการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาแก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล 2) เงินอุดหนุนจากรัฐ สำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลที่ครอบครัวจัดให้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด 3) การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาตามที่กฎหมาย กำหนด และมาตรา 18(3) บัญญัติว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้จัด ในศูนย์การเรียน ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์ และสถาบันสังคมอื่น
6. แนวการจัดการศึกษา มาตรา 23 บัญญัติว่า การจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมแต่ละระดับการศึกษา ในเรื่องดังต่อไปนี้
 - 6.1 ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของ สังคมไทย และระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรง เป็นประมุข

6.2 ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์เรื่องการจัดการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

6.3 ความรู้ เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การศึกษา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

6.4 ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทย อย่างถูกต้อง

6.5 ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

7. กระบวนการเรียนรู้ มาตรา 24(6) บัญญัติว่า ให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

8. หลักสูตร มาตรา 27 วรรคสอง บัญญัติว่า ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่ จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่ง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

9. ความเข้มแข็งของชุมชน มาตรา 29 บัญญัติว่า ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัด กระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน

10. การส่งเสริมหน่วยจัดการศึกษา มาตรา 38 บัญญัติว่า ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาให้มี คณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษา มีอำนาจหน้าที่ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กร วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่ หลากหลาก

11. การบริหารการศึกษา มาตรา 38 วรรคสอง บัญญัติว่า คณะกรรมการศึกษาเขตพื้นที่ การศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรเอกชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ผู้แทนสมาคมผู้ประกอบการวิชาชีพครู ผู้แทนสมาคมผู้ประกอบการศึกษาผู้แทน สมาคมผู้ปกครองและครู ผู้นำทางศาสนา และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม

12. การบริหารสถานศึกษา มาตรา 40 บัญญัติว่า ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้น สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถานศึกษาและสถานศึกษาอาชีวศึกษา เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครู ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

ยุคของการเปลี่ยนแปลงจากประชาธิปไตยแบบตัวแทน เป็นประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม การทำงานแบบมีส่วนร่วมนั้นไม่ว่าจะเป็นระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับ องค์กร หรือระดับประเทศนั้นว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนทัศน์ปัจจุบัน เพราะจะช่วยให้ผู้มี ส่วนร่วมเกิดความรู้สึกความเป็นเจ้าของ (Ownership) และจะทำให้ผู้มีส่วนร่วมหรือผู้มีส่วน ได้ส่วน เสีย นั้น ยินยอมปฏิบัติตาม (Compliance) และรวมถึงตกลงยอมรับ (Commitment) ได้อย่างสมัครใจ เต็มใจ และสบายใจ ได้มีการดำเนินการแก้ปัญหาความไม่เรียบร้อยในห้องเรียนโดยกระบวนกรมี ส่วนร่วม (วันชัย วัฒนศัพท์, 2553) แต่อย่างไรก็ตามการเข้ามามีส่วนร่วมนั้นจำเป็นจะต้องมีขั้นตอน เสียก่อน โดยคนจะเข้าร่วมในกิจกรรมทุกอย่าง อย่างน้อยต้องมีพื้นฐานคติความคิดในเรื่องของ การมีส่วนร่วมอยู่ภายในใจไม่มากก็น้อย ทั้งนี้หลักการพื้นฐานของการมีส่วนร่วมจะรวมถึงการให้ ความสำคัญต่อมนุษย์ไม่น้อยไปกว่าเทคโนโลยี และควรคิดว่ามนุษย์ทุกคนต่างมีความคิด และมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกันมาตั้งแต่เกิด มีภูมิปัญญาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของตนใน ระดับหนึ่ง มีความสามารถพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้นได้ถ้าได้รับโอกาสที่จะร่วมคิด ร่วมเข้าใจ และร่วม จัดการเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม (นรินทร์ชัย พัฒนพงศา, 2546)

1. ความหมายการมีส่วนร่วม

สำหรับความหมายของการมีส่วนร่วมมีนักวิชาการทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ ที่มีความรู้ ความสามารถ และทำวิจัย แต่งตำรา เกี่ยวกับเรื่องนี้มานาน ได้ให้ความหมายของ การมีส่วนร่วม ดังรายละเอียด ดังนี้

Arnstien (1969) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมโดยไม่มีบทบาทอะไรเลย ย่อมไม่ได้ผลการมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพนั้น ผู้เข้าร่วมจะต้องรู้จักใช้อำนาจและสามารถควบคุม กิจกรรมนั้นได้จึงจะทำให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ

William (1976) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับ ในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง

Cohen and Uphoff (1981) การมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วน เกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร 2) การมีส่วน ร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปัน ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล โครงการ

United (1981) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและมีพลังของ ประชาชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ในการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรร ทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และปฏิบัติตามแผนการหรือ โครงการต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

Putti (1987) การมีส่วนร่วม หมายถึง พื้นฐานของกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะส่งผลให้ การบริหารจัดการมีลักษณะกว้าง ซึ่งเป็นทางหนึ่งที่จะทำให้การมีส่วนร่วมขยายไปสู่การปฏิบัติงาน ในระดับล่างขององค์กร

นิคม ผัดแสน (2540, หน้า 13) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ให้ประชาชนได้คิดค้น แนวทางขึ้นเอง เป็นผู้กำหนดการตัดสินใจ คิดค้นปัญหา และการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ เช่น แสดงความคิดเห็น เสนอแนะ และสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ

อุทัย บุญประเสริฐ (2542, หน้า 17) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้สมาชิก ของชุมชนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในกิจกรรมใด ๆ ให้ความช่วยเหลือ และมีอิทธิพลต่อการดำเนินกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อประชาชน

พีระ พรนวม (2544, หน้า 24) การมีส่วนร่วม หมายถึง เป็นการกระจายอำนาจให้ ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาปัญหาความต้องการร่วมกัน ในการตัดสินใจ ร่วมกัน วางแผนดำเนินงานหรือแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ดำเนินการหรือปฏิบัติงานร่วมกัน ตลอดจน รับรู้ผลดี ผลเสีย จนเกิดความภาคภูมิใจร่วมกัน

สมยศ นาวิการ (2545, หน้า 30) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ให้ผู้ได้บังคับบัญชา ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ (Participative management) เน้นการมีส่วนเกี่ยวข้องอย่าง แข็งขันของบุคคล PM ใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของพวกเขาในการแก้ปัญหาของ การบริหาร

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2546, หน้า 4) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจหรือเคยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยแท้จริงยิ่งขึ้น

จิราภรณ์ ศรีคำ (2547, หน้า 7) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลที่มีความสนใจหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องเดียวกันเข้ามาร่วมกัน เพื่อปฏิบัติการกิจ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การดำเนินงาน การรับทราบผลการดำเนินงาน การติดตามประเมินผล หรือร่วมกันทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่ได้ตกลงกันไว้

จินตนา สุจจันท์ (2549, หน้า 12) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการดำเนินงานรวมพลังประชาชนกับองค์กรของรัฐหรือองค์กรเอกชนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาของชุมชน โดยให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมวางแผน ปฏิบัติและประเมินงาน เพื่อแก้ปัญหาของชุมชน

ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์ (2550, หน้า 10) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทร่วมในกิจกรรมทุกประการตามกำลังความสามารถของสมาชิกไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกัน นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานในกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สัญญา เคนาภูมิ (2551, หน้า 14) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ทั้งนี้การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนโดยส่วนรวมร่วมกัน

ธนสาร บัลลังก์ปัทมา (2551, หน้า 30) กล่าวถึง การมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามาร่วมดำเนินกิจกรรมตั้งแต่การศึกษาปัญหา การวางแผนดำเนินการ การตัดสินใจ การแก้ไขปัญหา และการประเมินร่วมกัน เพื่อขับเคลื่อนให้กิจกรรมนั้นดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม คือ หลักร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ

เมตต์ เมตต์การ์ณิจิต (2553, หน้า 16) กล่าวถึงการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะเป็ทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตามผล การเปิดโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรม จะได้รับประโยชน์ในด้านการนำเอาความรู้ ความสามารถ (Talent) และทักษะ (Skill) ของคนในองค์กรหรือท้องถิ่น แล้วแต่กรณีมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม นอกจากนั้นการเข้ามามีส่วนร่วมจะช่วยให้ผู้เข้าร่วมมีความรู้สึกว่าคุณค่าและมีศักดิ์ศรี อีกทั้งจะกระตุ้นให้ทุกฝ่ายได้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบ

โดยสรุป การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าร่วมกิจกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมติดตามผล เพื่อให้เกิดการยอมรับ ศรัทธา และเป็นเจ้าของ ภาระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบ

2. กระบวนการมีส่วนร่วม

เมื่อก้าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนแล้วจะต้องนึกถึงกระบวนการที่จะให้ประชาชนได้เข้ามามีบทบาทในทุกขั้นตอนของการมีส่วนร่วม เพราะอย่างน้อยที่สุดประชาชนจะต้องได้รับรู้ขั้นตอนการดำเนินการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนการตัดสินใจ ขั้นตอนการดำเนินงาน และขั้นตอนในการประเมินผลงาน เพื่อให้รับรู้ถึงความเป็นไปในกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน มีนักวิชาการที่ได้ทำการวิจัย ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมตามประเด็นสำคัญต่าง ๆ เช่น

ถวิลวดี บุรีกุล (2543) ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมที่นำมาประมวลเป็นระดับไว้ได้อย่างน่าสนใจ โดยถวิลวดีได้ทำวิจัยเรื่องประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และได้ข้อสรุปถึงกระบวนการมีส่วนร่วม ควรจะมีลำดับขั้นประกอบไปด้วย การให้ข้อมูล การเปิดรับความคิดเห็นของประชาชน การปรึกษาหารือการวางแผนร่วมกัน การร่วมปฏิบัติและการควบคุมติดตามโดยประชาชน โดยเป็นการเริ่มจากการสื่อสารทางเดียว ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลแต่เพียงอย่างเดียวไปจนถึงสื่อสารสองทางที่เป็นการปรึกษาหารือ ร่วมคิด ร่วมวางแผน และเมื่อสื่อสารกันเข้าใจตรงกันแล้วจึงเป็นการร่วมทำ และในที่สุดเป็นการร่วมติดตามควบคุม ซึ่งนับเป็นขั้นตอนของการมีส่วนร่วมสูงสุด

อภิญา กังสนารักษ์ (2544) ได้นำเสนอกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า ชุมชนต้องมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ ร่วมค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ร่วมตัดสินใจกำหนดความต้องการและร่วมลำดับความสำคัญของความต้องการ 2) การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์วิธีการแนวทางการดำเนินงาน รวมถึงทรัพยากรและแหล่งวิทยากรที่จะใช้ในโครงการ 3) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินโครงการ ทำประโยชน์ให้แก่โครงการ โดยร่วมช่วยเหลือด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการเพื่อให้รู้ว่า ผลจากการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยสามารถกำหนดการประเมินผลเป็นระยะต่อเนื่องหรือประเมินผลรวมทั้งโครงการในคราวเดียวก็ได้

ประพันธ์ สร้อยเพชร (2547) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมที่แท้จริงน่าจะประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลักคือ 1) การค้นหาปัญหา และสาเหตุ 2) การวางแผนดำเนินกิจกรรม 3) การลงทุน และการปฏิบัติงาน 4) การติดตามและประเมินผล ในขณะเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2545) ได้ชี้ให้เห็นถึงประเด็นสำคัญของกระบวนการมีส่วนร่วมที่มีความลึกลงไปอีก ได้แก่ 1) การตัดสินใจและผลกระทบที่สำคัญ 2) การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อบางคนมากกว่าคนอื่น 3) การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของบางคนหรือกลุ่มคนที่มีอยู่เดิม 4) การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความขัดแย้งอยู่ก่อนแล้ว 5) ความจำเป็นเพื่อให้มีการสนับสนุนต่อผลการตัดสินใจ ส่วน อकिन รพีพัฒน์ (2547) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข 2) การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนา แก้ไขปัญหา 3) การปฏิบัติงานในกิจกรรม การพัฒนาตามแผน 4) การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

งานวิจัยของ ทรงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์ (2550) ได้ทำวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้ใช้หลักการที่อิงไปในแนวทางของนโยบาย พบว่า แท้จริงแล้วกระบวนการมีส่วนร่วมมีลักษณะที่คล้ายกับการกำหนดนโยบาย เพราะท้ายที่สุดของการกำหนดนโยบาย คือ การตัดสินใจ และการตัดสินใจนี้เอง จึงเป็นเหตุเบื้องต้นของการกำหนดนโยบาย และเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามาแสดงความคิดเห็นเสมือนหนึ่งเป็นการขัดเกลา นโยบายให้มีความเหมาะสมกับความต้องการของประชาชน ตามแนวคิดของ ทรงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์แล้ว กระบวนการมีส่วนร่วมน่าจะเริ่มจาก 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม 3) การมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการประเมินผล ในขณะที่ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) ได้กล่าวถึง กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งทรงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์ ชี้ให้เห็นว่า ยังมีข้อบกพร่องและเสริมประเด็นดังกล่าวให้มีความชัดเจนขึ้น โดยเริ่มจาก 1) การมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุ และความต้องการ 2) มีส่วนร่วมในการวางแผน 3) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4) มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 5) มีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล 6) มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

แต่อย่างไรก็ตามแนวคิดของ ทรงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์ และเมตต์ เมตต์การุณจิต ยังคงมีลักษณะในเชิงแคบ หากแต่ จิราภรณ์ ศรีคำ ได้ให้ความเห็นในกระบวนการมีส่วนร่วมที่ลึกหรือเป็นการต่อเติมประเด็นสำคัญในกระบวนการมีส่วนร่วมมากกว่า ซึ่งได้เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมไปในทางของการพัฒนาชุมชน โดยการบูรณาการแนวทางที่เป็นนโยบายเข้ากับการพัฒนา จึงสะท้อนแนวคิดในเชิงสังคมมากกว่า ตามแนวคิดของเขาแล้ว กระบวนการมีส่วนร่วมจะต้องเริ่มจาก 1) การมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร 2) การมีส่วนร่วมในการคิด 3) การมีส่วนร่วม

ในการตัดสินใจ 4) การมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ 5) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล 6) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ สอดคล้องกับ วรรณศิลป์ พีรพันธุ์ (2553) ที่ได้กล่าวถึง กระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนของประชาชนประกอบไปด้วย

- 1) การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร
- 2) การให้ความเห็น
- 3) การประชุมรับฟังความเห็น
- 4) การร่วมตัดสินใจ
- 5) การทำงานร่วมกัน

จากแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมที่นักวิชาการทั้งหลายได้ให้ทรรศนะไว้ในเบื้องต้นที่กล่าวมา มีความหลากหลายในประเด็นมากพอสมควร แต่อย่างไรก็ตาม หากนำมาประมวลให้เป็นลักษณะที่เป็นระบบตามแนวคิดของ Cohen and Uphoff (1980) จะเห็นว่า มีความเป็นระบบในเรื่องของประเด็นสำคัญ โดยเขาได้มีการนำเอากระบวนการมีส่วนร่วมจากนักวิชาการทั้งหลายมาประมวลเป็นแนวคิดหลัก และได้จำแนกรูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกสุดที่ต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการ ไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงาน โครงการนั้น ได้มาจากคำถามว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารการงานและการประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญจะต้องสังเกต คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

โดยสรุป กระบวนการมีส่วนร่วมในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะมุ่งให้ความสนใจถึงกระบวนการมีส่วนร่วมในประเด็น การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การให้ความเห็น การประชุมรับฟังความเห็น และการร่วมตัดสินใจ

3. ประเภทการมีส่วนร่วม

เจเลียว บุรีภักดี (2545) สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งได้ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมแบบชายขอบ (Marginal participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจไม่เท่าเทียมกันกล่าวคือ ฝ่ายหนึ่งรู้สึกด้อยอำนาจกว่า มีทรัพยากรหรือความรู้ด้อยกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง เป็นต้น

2. การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน (Partial participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจากการกำหนดนโยบายของรัฐ โดยไม่รู้ความต้องการของประชาชน ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงเป็นเพียงประชาชนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมบางส่วนบางเรื่องเท่านั้น

3. การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ (Full participation) เป็นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการพัฒนาด้วยความเท่าเทียมกันทุกฝ่าย จัดเป็นการมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างแท้จริงของประชาชนตามแนวความคิดและหลักการพัฒนาชุมชน เมื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้จะสนับสนุนและส่งเสริมให้กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของชุมชนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สุชาติ จักรพิสุทธิ์ (2547) ศึกษาเรื่องชุมชนกับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของชุมชน แบ่งได้ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านเหตุผลโดยการเปิดโอกาสให้สังคมองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน ประชาชนมีบทบาทหลักตามสิทธิหน้าที่ในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่การคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ วางแผน การร่วมปฏิบัติ และการรับผิดชอบในผลกระทบที่เกิดขึ้น รวมทั้งส่งเสริม ชักนำ สนับสนุนให้การดำเนินงานเกิดประโยชน์ต่อชุมชนตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดด้วยความสมัครใจ

2. ลักษณะการมีส่วนร่วมจากความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชนที่การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ รวมทั้ง ค่านิยมของประชาชนเป็นเครื่องชี้นำตนเองให้เข้ามามีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นสร้างสรรค์ การกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม เกิดความผูกพัน มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อกิจกรรมที่ดำเนินงานด้วยความสมัครใจ

จินตนา สัจจามันท์ (2549) ได้แบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมที่แท้จริง (Genuine participation) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบโครงการ เริ่มตั้งแต่ร่วมศึกษาปัญหา ความต้องการร่วมหาวิธีแก้ปัญหา ร่วมวางแผนนโยบายและแผนงาน ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ร่วมปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ และร่วมประเมินผลโครงการ

2. การมีส่วนร่วมที่ไม่แท้จริง (No genuine participation) เป็นการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วน โดยเฉพาะเข้าร่วมในการปฏิบัติตาม โครงการที่ได้มีการกำหนดไว้แล้ว เช่น การเข้าเป็นสมาชิก หรือการร่วมเสวนาสถาบัน

ศิริพัฒน์ ลากิจิตร (2550) ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมมีดังต่อไปนี้

1. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct participation) โดยผ่านองค์กรที่จัดตั้ง โดยประชาชน (Inclusive organization) การรวมกลุ่มเยาวชนต่าง ๆ

2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม (Indirect participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน (Representative organization) กรรมการของกลุ่มหรือชุมชน

3. การมีประชาชนมีส่วนร่วมโดยเปิดโอกาสให้ (Open participation) โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนของประชาชน (Non-representative organization) เช่น สถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวน หรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อไรก็ได้ทุกเวลา

เมคค์ เมคค์การุณจิต (2553) ได้กล่าวถึงประเภทของการมีส่วนร่วมโดยสามารถจำแนกการมีส่วนร่วมออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมโดยตรง การมีส่วนร่วมในการบริหารเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเป็นสำคัญ ดังนั้นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบกิจกรรมโดยตรง เช่น ผู้บริหาร หัวหน้าโครงการ มักจะเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในรูปของกรรมการที่ปรึกษาที่ให้ข้อคิด ข้อเสนอแนะ เพราะกิจกรรมบางอย่างอาจมีอุปสรรค ไม่สามารถแก้ปัญหาให้ลุล่วงไปได้ด้วยดี จึงจำเป็นต้องให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อให้ผลการตัดสินใจเป็นที่ยอมรับแก่คนทั่วไปหรือเกิดผลงานที่มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมโดยตรงจึงมีสาระสำคัญอยู่ที่ว่า เป็นการร่วมอย่างเป็นทางการ และมักทำเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น คำสั่งแต่งตั้ง หนังสือเชิญประชุม บันทึกการประชุม เป็นต้น

2. การมีส่วนร่วมโดยอ้อม การมีส่วนร่วมโดยอ้อมเป็นเรื่องของการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุเป้าหมายอย่างไม่เป็นทางการ โดยไม่ได้ร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการบริหาร แต่เป็นเรื่องของการให้การสนับสนุน ส่งเสริมให้บรรลุเป้าหมายเท่านั้น เช่น การบริจาคเงิน ทรัพย์สิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน เข้าช่วยสมทบ ไม่ได้เข้าร่วมประชุมแต่ยินดีร่วมมือ เป็นต้น

4. ลักษณะการมีส่วนร่วม

ลักษณะการมีส่วนร่วมนั้นจะพิจารณาได้หลากหลายขึ้นอยู่กับว่าจะสนใจศึกษาประเด็นใดบ้าง ในงานวิจัยครั้งนี้ในใจศึกษา การเน้นลักษณะการมีส่วนร่วมในประเด็นที่เกิดจากกิจกรรม เช่น การเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นในประโยชน์สาธารณะ การเข้าร่วมในการตัดสินใจ การวางแผน และร่วมตรวจสอบในลักษณะองค์กรชุมชน ฯลฯ และการเน้นการศึกษาในลักษณะของการบริหารที่เกิดจากการดำเนินงานในทางนโยบาย และในทางปฏิบัติการ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมกับชุมชน

ดั่งมีนักวิชาการได้ให้ความเห็น เช่น Ornstein (2539 อ้างถึงใน ชูชาติ พ่วงสมจิตต์, 2540) เห็นว่าการมีส่วนร่วมจะมีลักษณะมากน้อยเพียงใดให้พิจารณาว่า ผู้นำเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปร่วมในการใช้อำนาจและมีบทบาทในการควบคุมได้เท่าใด ซึ่งเป็นข้อบ่งบอกถึงภาวะผู้นำที่เป็นประชาธิปไตยว่า มีสูงหรือต่ำ โดย Ornstein ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ลักษณะ คือ 1) การมีส่วนร่วมเต็มหรือไม่มีส่วนร่วม 2) การมีส่วนร่วมพอเป็นพิธีหรือร่วมเพียงบางส่วน 3) การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงคือ มีอำนาจและบทบาทมาก สอดคล้องกับแนวคิดของ Campbell and Ramseyer (2547 อ้างถึงใน จิราภรณ์ ศรีคำ, 2547) ได้แบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ 5 ลักษณะ ได้แก่ 1) ลักษณะที่ไม่มีส่วนร่วมเลย 2) ลักษณะที่มีส่วนร่วมน้อย 3) ลักษณะที่มีส่วนร่วมปานกลาง 4) ลักษณะที่มีส่วนร่วมมาก 5) ลักษณะที่มีส่วนร่วมมากที่สุด

Huntington and Nelson (1975) เห็นว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนจะพิจารณาจาก กิจกรรม และการบริหาร ซึ่งจะต้องมีการศึกษาควบคู่กันไป ในระดับกิจกรรมนั้น จะเป็นพื้นฐานเบื้องต้นของการทำให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด ส่วนในด้านการบริหารนั้น จะเป็นลักษณะของผู้มีอำนาจหน้าที่ที่จะเปิดทางให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น หรือแสดงออกถึงเข้าร่วมในกิจกรรม โดย Huntington and Nelson ได้มีหลักในการพิจารณาถึงลักษณะการมีส่วนร่วมดังมีรายละเอียด ดังนี้

1. กิจกรรมลักษณะของการมีส่วนร่วม ประเภทนี้ให้ดูจากกิจกรรมที่เข้าร่วม เช่น ด้านการเมือง อาจพิจารณาจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้ง การลงประชามติ การประท้วง กรณีที่รัฐมี โครงการที่มีผลกระทบต่อประชาชน เป็นต้นว่า สามารถกระทำได้เพียงใด

2. ระดับการบริหาร โครงสร้างขององค์กรหนึ่งจะต้องมีสายการบังคับบัญชา ดังนั้น การมีส่วนร่วมจะพิจารณาได้จาก

- ในแนวราบ ทุกแผนกทุกฝ่ายจะมีความเสมอกันในตำแหน่ง ดังนั้น การมีส่วนร่วมในแนวราบจึงเป็น ไปอย่างหลวม ๆ ไม่จริงจัง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีสถานะหรือตำแหน่งเท่ากัน

- ในแนวตั้ง เป็นการมีส่วนร่วมตามสายการบังคับบัญชา เช่น มีหัวหน้าลูกน้อง มีฝ่ายใดแผนกต่าง ๆ สดหลั่นกันไป เป็นต้น การทำงานจึงมีการตรวจสอบตามลำดับชั้น การแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองหรือผู้อื่นจะได้รับการตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา

- การมีส่วนร่วมทั้งแนวราบและแนวตั้งนั้น ในบางครั้งจะต้องทำงานร่วมกัน ผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน ในแผนกอื่น จึงต้องแสดงบทบาทตาสสถานภาพของแนวราบและแนวตั้ง

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และพรรณทิพย์ เพชรมาก (2551) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนไว้ 6 ประการประกอบด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเมืองและชนบท โดยได้ข้อสรุปลักษณะการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 6 ลักษณะ ได้แก่

1. การรับรู้ข่าวสาร (Public information) การมีส่วนร่วมแบบนี้ประชาชนเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย และบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้งให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้การแจ้งข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

2. การปรึกษาหารือ (Public consultation) เป็นรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการ โครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและการตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม นอกจากนี้ ยังเป็นช่องทางการกระจายข่าวสารข้อมูลไปยังประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดความเข้าใจ และเพื่อให้มีการให้ข้อเสนอแนะเพื่อประกอบทางเลือกการตัดสินใจ

3. การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรม และผู้ที่มีอำนาจในการตัดสินใจใช้เวทีสาธารณะในการทำความเข้าใจ การประชุมรับฟังความคิดเห็นมีหลายวิธีการ เช่น การประชุมระดับชุมชน (Community meeting) การประชุมรับฟังความคิดเห็นเชิงวิชาการ (Technical meeting)

4. การประชาพิจารณา (Public hearing) เป็นการประชุมที่มีขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นระบบและมีความชัดเจนมากขึ้น เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผย ไม่มีการปิดบังของผู้ที่มีส่วนได้เสียของโครงการ การประชาคมและคณะกรรมการจัดประชุมจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมเป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และมีการแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบอย่างชัดเจน

5) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชนให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจต่อประเด็นปัญหานั้น ๆ ซึ่งอาจจะดำเนินการโดยการเลือกตัวแทนเข้าไปเป็นกรรมการที่มีอำนาจการตัดสินใจ

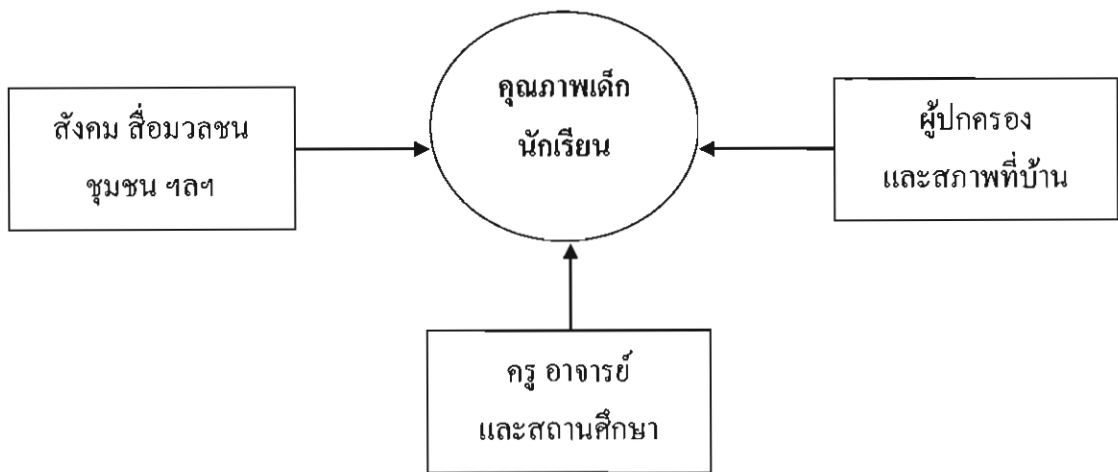
6. การใช้กลไกทางกฎหมายรูปแบบนี้ไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรงในเชิงการป้องกันและแก้ไข แต่เป็นลักษณะของการเรียกร้องและการป้องกันสิทธิของตนเอง อันเนื่องมาจากการไม่ได้รับความเป็นธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ที่ตนเองควรจะได้รับ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ให้หลักเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้หลายประการ และประชาชนสามารถใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญทั้งในรูปแบบของปัจเจกหรือในรูปแบบกลุ่มองค์กร ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

โดยสรุป ลักษณะการมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมในระดับกิจกรรม ได้แก่ การรับรู้ ข่าวสาร การปรึกษาหารือ การประชุมรับฟังความคิดเห็น การประชาพิจารณ์ การลงประชามติ และการมีส่วนร่วมในระดับการบริหาร ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การใช้กลไกทางกฎหมาย ในประเด็นการมีส่วนร่วมในระดับการบริหารนี้ ยังจะต้องพิจารณาจาก ในแนวราบ ทุกแผนก ทุกฝ่ายจะมีความเสมอกันในตำแหน่ง และในแนวดิ่งเป็นการมีส่วนร่วมตามสาย การบังคับบัญชา

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

ทฤษฎีของเขตทับซ้อนของอิทธิพล (Overlapping spheres of influence theory) Epstein, (1997) ได้เสนอทฤษฎีเพื่ออธิบายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ด้วยทฤษฎีขอบเขตทับซ้อนของอิทธิพล โดยมีแนวคิดหลักดังนี้ คือ หากมุมมองของนักศึกษามอง เด็กว่า เป็นนักเรียน นักการศึกษาจะมองครอบครัวแยกต่างหากจาก โรงเรียน นั่นคือ ครอบครัวก็จะถูกคาดหวังให้ทำหน้าที่ไปตามลำพังและทำหน้าที่การจัดการศึกษาของเด็กไว้ให้โรงเรียน แต่หากนักศึกษามีมุมมองว่านักเรียนเป็น “เด็ก” นักศึกษานั้นก็จะมองทั้งครอบครัวและชุมชน เป็นเสมือนหุ้นส่วน (Partners) กับโรงเรียนในการจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กความเป็นหุ้นส่วน จะตระหนักถึงการแบ่งปันความสนใจ ความรับผิดชอบ เพื่อเด็ก และจะทำงานร่วมกันริเริ่ม โครงการที่คิดกว่าเดิม และ โอกาสต่าง ๆ เพื่อเด็ก และความสำเร็จของความเป็นหุ้นส่วนกันนี้ก็คือ การดูแล (Care) เด็ก ซึ่งเป็นแนวคิดหลักพื้นฐาน เมื่อผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ถึงขนาดเป็นหุ้นส่วนกับ โรงเรียนแล้ว ผู้บริหาร โรงเรียนและครูจะริเริ่มบรรยากาศ “โรงเรียนเสมือนครอบครัว” (Family-like school) มากขึ้น ๆ โรงเรียนเสมือนครอบครัวจะต้องรับทุก ๆ ครอบครัว โรงเรียนเสมือนครอบครัวจะกระตุ้นเตือนความเป็นปัจเจกบุคคลของเด็กแต่ละคนและทำให้เด็กแต่ละคนรู้สึกว่าคุณเองเป็นคนพิเศษในทำนองเดียวกัน ความเป็นหุ้นส่วนนี้ ผู้ปกครองก็จะริเริ่มบรรยากาศ “ครอบครัวเสมือนโรงเรียน” (School-like family) ครอบครัวเสมือนโรงเรียนจะกระตุ้นให้เด็กแต่ละคนตระหนักว่าคุณเป็นนักเรียน ครอบครัวจะเสริมแรงความสำคัญของโรงเรียน การบ้านและกิจกรรม ซึ่งสร้างทักษะ ความรู้สึกสำเร็จให้เด็ก ชุมชน รวมถึงกลุ่มของผู้ปกครอง จะทำงานร่วมกัน ริเริ่มโอกาสการเรียนรู้เสมือนโรงเรียน เหตุการณ์ โครงการ ซึ่งเสริมแรง กระตุ้นเตือนให้รางวัลนักเรียนที่พัฒนาก้าวหน้าด้วยดี มีความคิดริเริ่ม เสียสละ ทำดี ชุมชนก็จะริเริ่มบรรยากาศ “ชุมชนเสมือนครอบครัว” (Family-like community) จัดตั้งบริการเหตุการณ์เพื่อสนับสนุนเด็ก ครอบครัวก็จะมีจิตใจให้ชุมชน (Community-minded families) นักเรียนจะช่วยเพื่อนบ้านของเขาและครอบครัวอื่น ๆ แนวคิด โรงเรียนชุมชนก็จะเกิดขึ้น เกิด โครงการบริการเพื่อเด็ก

ผู้ปกครองและคนอื่น ๆ ตลอดเวลา ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังจากเวลาทำการปกติของโรงเรียน โรงเรียนและชุมชนก็จะพูดคุยถึง โครงการและบริการที่เป็นมิตรกับครอบครัว (Family friendly) เมื่อแนวคิดทั้งหมดนี้รวมเข้าด้วยกัน ก็จะเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning communities) หรือชุมชนแห่งความดูแล (Care communities) คำต่าง ๆ เหล่านี้ประกอบกันขึ้นเป็นทฤษฎีขอบเขตทับซ้อนของอิทธิพลซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชีระ รุณเจริญ (2545, หน้า 126-127) ที่ว่า ผู้ปกครอง/ ครอบครัว/ ครู/ สถานศึกษา/ ชุมชน และสังคม จัดเป็นองค์ประกอบ 3 ประการที่มีอิทธิพลต่อเด็ก และทำให้เด็กนักเรียนมีคุณภาพ แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 องค์ประกอบ 3 ประการ ที่มีอิทธิพลต่อเด็ก (ชีระ รุณเจริญ, 2545 หน้า 126)

การมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและครอบครัว

ความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับครอบครัวในการจัดการศึกษานับตั้งแต่ประเทศไทยเริ่มต้นระบบการศึกษาในโรงเรียน และพัฒนาขึ้นจนแข็งตัว ส่งผลให้คนไทยมีความเคยชินว่าเมื่อถึงวัยที่กฎหมายกำหนด เด็กทุกคนต้องเข้าเรียนในระบบโรงเรียนเท่านั้น การศึกษาจึงรู้สึกผูกขาดอยู่กับครู และโรงเรียนทั้งหมด พ่อ แม่ส่วนใหญ่ลดบทบาทในการเป็นครูของเด็ก ๆ แต่ได้มอบหมายหน้าที่ที่เคยเป็นของสถาบันครอบครัวนั้นให้กับโรงเรียนและครู โดยสิ้นเชิงดำเนินมาเช่นนี้เป็นร้อยปี จนกระทั่งเริ่มมีสัญญาณบางอย่างเกิดขึ้นในโรงเรียนที่เป็นเหตุให้พ่อแม่ เริ่มสนใจการจัดการศึกษาของโรงเรียนมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องยาเสพติดที่พบว่า ปัจจุบันแม้แต่เด็กนักเรียนประถมศึกษาก็ติดยาบ้าและเล่นพนันบอลกันได้แล้ว ปัญหาความปลอดภัยในโรงเรียน เช่น กรณีลักพาตัวเด็กอนุบาล กรณีนักเรียนหญิงถูกข่มขืนในห้องน้ำ กรณีการทำอนาจารนักเรียน

ทั้ง โดยนักเรียนด้วยตนเองและโดยผู้ที่ได้ชื่อว่าเป็นครู ซึ่งกรณีตัวอย่างทั้งหลายมิให้พบเห็นบ่งชี้บนหน้าหนังสือพิมพ์ และสื่อมวลชนต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเริ่มให้ความสนใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นในโรงเรียน สถานที่ที่เดิมเชื่อกันว่าเป็นสถานที่ให้ความรู้ให้การอบรมสั่งสอนบุตรหลานของตน โชคดีที่บางโรงเรียนมีกลุ่มพ่อแม่ ผู้ปกครองมีความสนใจและเอาใจใส่ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนอยู่เป็นจำนวนมาก พ่อแม่ผู้ปกครองเหล่านั้นจะรวมตัวกันขับเคลื่อนระบบต่าง ๆ ในโรงเรียน เสนอตัวเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในโรงเรียนมากขึ้น เช่น ที่โรงเรียนบ้านบางกะปิ สังกัดจังหวัดกรุงเทพฯ กลุ่มพ่อแม่ ผู้ปกครอง เสนอตัวเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนเพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียน และขยายความร่วมมือไปสู่การจัดการความปลอดภัยในโรงเรียน มีโครงการสายสัมพันธ์บ้านและโรงเรียน มีโครงการสอนภาษาจีน การสอนวิชาชีพ ดนตรี โดยให้ผู้ปกครองที่มีความสามารถมาสอนเด็กในโรงเรียน เหล่านี้เป็นเพียงตัวอย่างการเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษาให้กับบุตรหลานของตนในโรงเรียน ซึ่งจากผลการวิจัยส่วนมากแสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของครอบครัวในการจัดการศึกษาของโรงเรียนส่งผลดีทั้งต่อตัวเด็กเอง พ่อแม่ ผู้ปกครองและโรงเรียน ดังนี้ (กาญจนา บุญส่ง, 2548, หน้า 230)

ผลที่เกิดกับนักเรียน

การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ครอบครัวและชุมชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน นักเรียนที่พ่อแม่หรือสมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมกับการเรียนจะมีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน ครู การบ้าน และกับสมาชิกในครอบครัว รวมทั้งเป็นการพัฒนาเจตคติทางบวกต่อตนเอง

ผลที่เกิดขึ้นกับพ่อแม่

ทักษะความรู้ที่เพิ่มขึ้น (จากความร่วมมือ) ทำให้พ่อแม่สามารถช่วยเรื่องการเรียนของลูกที่บ้านได้ นอกจากนี้ยังทำให้พ่อแม่เข้าใจการบริหารโรงเรียนมากขึ้น และผู้ปกครองจะมีสัมพันธ์และเจตคติที่ดีต่อโรงเรียนมากขึ้น

ผลที่เกิดขึ้นกับโรงเรียน

โรงเรียนจะได้รับการสนับสนุนจากพ่อแม่ ผู้ปกครองและชุมชนเรื่องการปฏิรูปมากขึ้น สำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครองที่มีทางออกดังกล่าวก็สามารถดำเนินการตามตัวอย่างได้ แต่สำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครองที่ไม่สามารถดำเนินการตามที่กล่าวไว้ข้างต้นได้ คือ ไม่สามารถดำเนินการใด ๆ เพื่อเปลี่ยนแปลงการดำเนินการของโรงเรียนได้ ไม่ว่าจะเนื่องจากระบบที่แข็งตัวเกินไปของโรงเรียน เนื่องจากตัวผู้บริหาร หรือเนื่องจากสาเหตุอื่นใดก็ตาม พ่อแม่ ผู้ปกครองเหล่านี้

จะใช้ช่องที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เปิดช่องทางให้มาตรา 12 ว่า “นอกเหนือจากรัฐเอกชน และการปกครองส่วนท้องถิ่น ให้นำบุคคลทำหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบการจัดการศึกษาให้บุตร โดยตรงตามความเชื่อ ปรัชญาการศึกษา และสภาพของครอบครัว หรือโฮมสกูล (Home school) พ่อ แม่ ผู้ปกครองที่ตัดสินใจพาลูกออกจากโรงเรียนมาจัดการศึกษาเองในประเทศไทย ส่วนใหญ่มีสาเหตุหลักเนื่องมาจากพ่อ แม่ เป็นผู้ที่มีอิสระทางความคิด ทำให้คิดต่างจากกระแสหลัก อยากสร้างครอบครัว และนำพาลูกอย่างอิสระ ไม่ตกอยู่ในกระแสผิดพลาดของสังคม พ่อ แม่ มีอาชีพเป็นนักพัฒนาสังคม หรือนักกิจกรรมสังคม จึงมีความต้องการให้ครอบครัวและลูกมุ่งไปในแนวทางของชีวิตที่ก้าวหน้า เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน พ่อแม่มีปรัชญา ความเชื่อ แนวทางของชีวิตที่ยึดมั่นศรัทธาเป็นพิเศษ จึงทำให้ต้องการระบบการศึกษาที่มีเสรีภาพ สามารถดำเนินวิถีชีวิตไปตามศรัทธาของตนเองได้ (กาญจนา บุญส่ง, 2548, หน้า 231)

พ่อ แม่เคยได้รับประสบการณ์จากการใช้ชีวิตหรือศึกษาในต่างประเทศ ได้เห็นแบบอย่างของการศึกษาที่ดี เปิดกว้าง มีอิสระ ยืดหยุ่นและมีคุณภาพพ่อแม่ เป็นผู้ที่ดีสถานภาพที่ดีในสังคม ต้องการให้ลูกเติบโตอย่างมีคุณภาพจึงต้องการจัดการศึกษาให้ดีที่สุดให้กับลูกหลานของตน พ่อแม่ตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ในระบบการศึกษาในโรงเรียนพ่อแม่ได้รับผลลัดต้นมาจากตัวลูกโดยตรง เนื่องจากลูกเป็นเด็กที่มีลักษณะเฉพาะ ต้องการดูแลและการศึกษาเรียนรู้เป็นพิเศษ ถึงแม้ปัจจุบันจำนวนครอบครัวที่นำเด็กออกมาจัดการศึกษาเองในลักษณะ โฮมสกูล (Home school) จะเพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อย ๆ แต่ในส่วนลึกแล้ว ไม่มีพ่อแม่ ผู้ปกครองคนใดต้องการตัดขาดจากโรงเรียนหรือหันหลังให้กับโรงเรียนอย่างสิ้นเชิง เพราะยังเล็งเห็นจุดเด่นในโรงเรียนที่ได้เปรียบ การจัดการศึกษาแบบโฮมสกูล เช่น ความเป็นสังคมที่มีความหลากหลาย มีตัวอย่างเปรียบเทียบให้เด็กได้เรียนรู้จริง มีความพร้อมด้านอุปกรณ์ ทรัพยากรการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ การจัดกิจกรรมในลักษณะที่เป็นกลุ่มหรือหมู่คณะ เช่น การเล่นดนตรีเป็นหมู่คณะ การเล่นกีฬาเป็นทีม เป็นต้น ส่วนการจัดการศึกษา โดยครอบครัวก็มีจุดเด่นที่ได้เปรียบการจัดการศึกษาในระบบโรงเรียนที่กลุ่มพ่อ แม่ ผู้ปกครองเหล่านั้นเล็งเห็นก็คือ เป็นการจัดการศึกษาที่อยู่ในพื้นฐานของความรัก ความเข้าใจ มีอิสระในการจัดการ มีความยืดหยุ่นและคล่องตัว ทำให้สมาชิกในครอบครัวมีความใกล้ชิดกันมากขึ้น เป็นต้น จะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาในระบบและการจัดการศึกษาโดยครอบครัว ต่างมีจุดเด่นและข้อจำกัดกันทั้งสิ้น ดังนั้น ถ้าสามารถดำเนินการได้ เราสนับสนุนแนวคิดที่จะให้โรงเรียนและครอบครัวร่วมมือกันจัดการศึกษาให้กับเด็ก ไม่ว่าจะจัดในโรงเรียนหรือโดยครอบครัวก็ตามทั้งสองฝ่ายต้องไม่ทอดทิ้งซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์สูงสุดในการจัดการศึกษาทั้งของโรงเรียนและครอบครัว สำหรับรูปแบบความร่วมมือที่เหมาะสมนั้นจากการวิจัยโดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาในระบบ

และครอบครัวที่จัดการศึกษาโฮมสคูล แล้วสรุปเป็นรูปแบบความร่วมมือทั้งสองฝ่ายเห็นพ้องกัน (กาญจนา บุญส่ง, 2548, หน้า 235)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษานั้น ถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับให้สถานศึกษาต้องทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดขึ้น ด้วยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ดังที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 58 ที่ได้บัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาทุกระดับจึงต้องปฏิบัติตามโดยการเปิดโอกาสให้ประชาชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้เพราะเมื่อผู้ปกครองควรส่วนร่วมในการจัดการศึกษาย่อมจะช่วยขับเคลื่อนให้การบริหารจัดการศึกษาดำเนินไปตามความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน ช่วยให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับจากชุมชน ชุมชนรักและหวงแหนสถานศึกษา ซึ่งส่งผลให้ผู้ปกครองและชุมชนสนับสนุนทรัพยากรการศึกษา และให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ

ดังนั้นสถาบันครอบครัวจึงมีบทบาทหน้าที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้กับเด็ก ด้วยเหตุผลหลายประการ (อภิญญา เวชชัย, 2544, หน้า 22-24) ดังต่อไปนี้

1. พ่อแม่เป็นผู้ให้กำเนิดชีวิตแต่ละชีวิต

ทารกที่เกิดใหม่ไม่สามารถช่วยตัวเองได้ต้องพึ่งพาพ่อแม่ ผู้ปกครองเป็นระยะเวลายาวนาน การอบรมเลี้ยงดูลูกเป็นโอกาสให้พ่อแม่กับลูกคลุกคลีกัน ในแบบที่มีการให้และการรับการคลุกคลีกันนี้ย่อมเกิดผลเป็นพิเศษในการสร้างความสัมพันธ์ พ่อแม่ คือ ต้นเหตุของความ สุข ความทุกข์ทั้งปวงของเด็ก สายใยความรักความผูกพันระหว่างเด็กกับพ่อแม่เป็นความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้ง มั่นคง และยาวนาน เป็นพลังยิ่งใหญ่ที่ช่วยผลักดันให้การดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ ประสบความสำเร็จได้ ด้านการศึกษาก็เช่นกัน ฉะนั้นหากได้นำเอาพลังความคิด ความเอาใจใส่ และความร่วมมือรับผิดชอบของผู้ปกครองมาสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้แล้วก็จะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพในตัวเด็กนักเรียนที่ยั่งยืน

2. พ่อแม่เป็นครูคนแรก

บรรทัดฐานทางสังคมที่เป็นมาตรฐานการปฏิบัติตนตามบทบาทที่บุคคลมีในขณะใดขณะหนึ่งนั้น ไม่ใช่เป็นสิ่งที่บุคคลรู้หรือเข้าใจได้เองตามธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่บุคคลต้องได้รับคำแนะนำสั่งสอนจึงจะรู้ได้ คำแนะนำ สั่งสอน หรือการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) นี้ เป็นการเรียนรู้ทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ พ่อแม่ เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการให้การศึกษา แก่บุตรหลานของตน

3. พ่อแม่เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด

พ่อ แม่ มีพลังรวมทั้งความตั้งใจและความปรารถนาต่ออนาคตของลูกหลานของตนเอง เมื่อพิจารณานิเวศวิทยาของผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ พบว่า ครอบครัวอยู่ใกล้ชิดและล้อมรอบตัวเด็กนักเรียนมากที่สุด พ่อ แม่ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของเด็กนักเรียน

4. พ่อแม่เป็นครูที่ดีที่สุดในโลก

ลักษณะเด่นในความเป็นครูของพ่อแม่ที่แตกต่างไปจากครูปกติหรือมากกว่าครูทั่วไป คือ 1) พ่อ แม่ ให้ความรัก ความเอาใจใส่ ความห่วงใยต่อลูกอย่างมากจนยากที่จะหาความรักของครูอาชีพรมาทดแทนได้ 2) พ่อ แม่ เป็นครูตลอดชีวิต ที่ให้การอบรมสั่งสอนลูกได้ตลอดเวลา ครอบคลุมเท่าที่พ่อแม่ยังมีชีวิตอยู่ 3) พ่อ แม่ เป็นครูตลอด 24 ชั่วโมง คือ ไม่ได้เป็นครูเฉพาะในเวลาราชการเหมือนครูอาชีพ ลักษณะความเป็นครูของพ่อแม่ทั้ง 3 ประการนี้ เป็นคุณสมบัติของครูที่ดีที่สุดในโลก

5. เป็นยุทธศาสตร์สังคมแห่งการเรียนรู้

พ่อแม่ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้และการเสริมสร้างการเรียนรู้ทั้งที่บ้าน โรงเรียน และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาจะทำให้สังคมมีแหล่งการเรียนรู้เกิดขึ้นมากมายเพื่อทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้หรือสังคมแห่งปัญญา ที่ผู้เรียนที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา ครอบครัว คือ ศูนย์การเรียนรู้ (Learning center) หากสามารถทำให้ทุกครอบครัวเป็นศูนย์การเรียนรู้ได้สำเร็จ จะได้ศูนย์การเรียนรู้ในอุดมคติที่มีความรัก ความอบอุ่น ความห่วงใย และความหวังดี เป็นจุดเชื่อมโยงการถ่ายทอดความรู้ที่สำคัญที่สุด แล้วการที่จะทำให้สังคมไทยเป็น “สังคมแห่งการเรียนรู้” ก็จะไม่เกินฝันอีกต่อไป

6. เป็นยุทธศาสตร์การศึกษาตลอดชีวิต

การเรียนรู้ในยุคใหม่นั้นมิได้เกิดขึ้นที่โรงเรียน หรือห้องเรียนเท่านั้น แต่เกิดขึ้นได้อย่างกว้างขวางในสถานที่ต่าง ๆ แม้แต่ในบ้านก็จัดเป็นแหล่งการเรียนรู้ได้ เพราะความรู้ต่าง ๆ สามารถเรียนรู้ได้เองในเวลาที่ยืดหยุ่น เข้าใจง่าย โดยผ่านสื่อทันสมัยต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ สื่อมวลชน และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำให้การเรียนรู้ง่ายขึ้น น่าสนใจมากขึ้น และเกิดประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย หากผู้ปกครอง จัดบรรยากาศที่บ้านให้เกิดการเรียนรู้ หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ก็จะทำให้เวลาที่เด็กอยู่นอกโรงเรียนเกิดการเรียนรู้ทุกเวลา ทุกสถานที่ เป็นการสร้างลักษณะนิสัยในการเรียนรู้ให้แก่เด็ก เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตในที่สุด รวมถึงการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ ยังเป็นการศึกษาที่ผสมกลมกลืนไปกับการดำเนินชีวิตอีกด้วย

7. เป็นยุทธศาสตร์การระดมทรัพยากรทุกส่วนของสังคมเพื่อการจัดการศึกษา

ผู้ปกครอง คือ แหล่งทรัพยากรของโรงเรียน หากมีการจัดการและประสานงานที่เหมาะสมก็จะนำพลังที่ซ่อนเร้นเหล่านี้ออกมาก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุตรหลานและโรงเรียน อันเป็นที่รักของพ่อ แม่ ผู้ปกครองทุกคน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ การอุทิศทรัพยากร โดยผู้ปกครอง ประกอบด้วย ครอบครัว คือ ตัวแบบจำลองของชุมชนหรือสังคมโดยธรรมชาติ ผู้ปกครองต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับชุมชนที่โรงเรียนนั้น ๆ ตั้งอยู่ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง จึงเป็นยุทธศาสตร์ในการระดมทรัพยากรทุกส่วนของสังคมเข้ามาช่วยในการจัดการศึกษา (All for education) ได้โดยง่าย เพราะการที่ผู้ปกครองส่งบุตรหลานมาให้เรียนที่โรงเรียนก็เท่ากับส่งแก้วตา ดวงใจของตนเองมาให้โรงเรียน

สรุปได้ว่า ครอบครัว เป็นสถาบันที่ก่อให้เกิดจุดเริ่มต้นของแต่ละชีวิต พ่อ แม่จึงเป็นครูคนแรกและครูที่ดีที่สุดในโลกของลูก เป็นครูตลอดเวลาและตลอดชีวิตของลูก เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดและล้อมรอบตัวเด็กที่สุด เป็นผู้ชี้โลกกว้าง เป็นผู้สร้างภูมิคุ้มกันทั้งร่างกายและจิตใจ พ่อ แม่ ผู้ปกครองมีหน้าที่เตรียมความพร้อมให้ลูกเข้าสู่สังคมภายนอกได้อย่างมั่นใจ จัดบรรยากาศที่บ้านให้เกิดการเรียนรู้ ทุกเวลา ทุกสถานที่ ทำให้สังคมมีแหล่งการเรียนรู้เกิดขึ้นมากมายเพื่อทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้หรือสังคมแห่งปัญญาที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา ปลูกฝังนิสัยการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับลูก และเป็นยุทธศาสตร์ในการระดมทรัพยากรทุกส่วนของสังคมเพื่อการจัดการศึกษา การปฏิรูปการศึกษาของไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจะสำเร็จได้ก็เพราะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนนี้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

ผลงานการวิจัยภายในประเทศและต่างประเทศประกอบกับที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา และจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) และข้อเสนอของการปฏิรูปในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) มีมาตรการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้ พ่อ แม่ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและร่วมจัดการศึกษา

ระดับช่วงชั้น จากการศึกษาวิจัยตัวแปรที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมพัฒนาการศึกษาของผู้ปกครอง คือ ระดับช่วงชั้นของนักเรียนในปกครอง มีผลงานการวิจัยของ วาสนา จิตรมิตร, สุวรรณ โชติสุกานต์ และอรสา โกศลนันทกุล (2553) ศึกษาเรื่องการศึกษาความต้องการของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาส

กลุ่มพระนครเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานกิจการนักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรายด้านผู้ปกครองนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ช่วงชั้นที่ 2 และช่วงชั้นที่ 3 มีความต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน 2) การเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการบริหารงานกิจการนักเรียน พบว่า โดยรวมผู้ปกครองนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ช่วงชั้นที่ 2 และช่วงชั้นที่ 3 มีความต้องการมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ทิพย์ทิวา วุฒิชัย (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนลาดบัวหลวงไพโรจน์วิทยา อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผู้ปกครองที่มีบุตรหลานอยู่ในระดับชั้นที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ผู้ปกครองที่มีบุตรหลานเรียนในระดับชั้นที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำตัวแปรระดับช่วงชั้นมาศึกษาในครั้งนี้

อายุ เป็นตัวแปรสำคัญอีกประการหนึ่งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา เนื่องจากคนที่มีอายุแตกต่างกัน มีประสบการณ์และความสามารถในบางเรื่องแตกต่างกัน ตามความเชื่อของคนในสังคม สอดคล้องกับ นิภาภัทร ม่วงแก้ว (2552) ที่ศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ปกครองที่อายุต่างกัน มีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 ในขณะที่ พะนากร มีภูคำ (2554) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและนักเรียนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านดอนราษฎร์ดำรงวิทย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เมื่อจำแนกผู้ปกครองตามวุฒิการศึกษา และอายุ พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน

จากงานวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่า อายุของผู้ปกครองเป็นตัวแปรสำคัญและส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำตัวแปรอายุมาศึกษาในครั้งนี้

วุฒิการศึกษา เป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยม แนวความคิด และความเชื่อของบุคคล คนที่มีความรู้ย่อมมีความสามารถ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา จากงานวิจัยของ จินพร เพ็ชรฉกรรจ์ (2555) ที่ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการบริหาร โรงเรียนระยองวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหาร โรงเรียนระยองวิทยาคม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหาร โรงเรียนระยอง

วิทยาคม จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านงบประมาณที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ขณะที่ กิตติ กรทอง (2552) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า 1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองตามสถานภาพทางเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาและอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาแตกต่างกัน 3) ปัญหา พบว่า ผู้ปกครอง ต้องทำงาน ดิฉันขอเสนอแนะคือ ให้สมาคมผู้ปกครองและครูจัดหาอาสาสมัครช่วยเหลือศูนย์ฯ

จากงานวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่า วุฒิการศึกษาของผู้ปกครองเป็นตัวแปรสำคัญ และส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำตัวแปรวุฒิการศึกษามาศึกษาในครั้งนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่ได้ศึกษา มีดังต่อไปนี้ ฌฐณิชา นันท์ พิมพ์ทอง (2544) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงาน โรงเรียนบ้านทับราง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชาลบุรี เขต 2 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารการศึกษาโรงเรียนบ้านทับราง โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหาร โรงเรียนบ้านทับราง จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการบริหารงานวิชาการและงานบริหารบุคคล แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหาร โรงเรียนบ้านทับราง จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหาร โรงเรียนบ้านทับราง จำแนกตามอาชีพ พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหาร โรงเรียนบ้านทับราง จำแนกตามรายได้ พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สิริพร สุมนดิษฐ์ (2549) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนกองทัพอุปถัมภ์สี่สารสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงาน คณะกรรมการส่งเสริม

การศึกษาเอกชน เขตคูสิต กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

1) ผู้ปกครองโรงเรียนกองทัพอุปถัมภ์สื่อสารสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตคูสิต กรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เพศชาย ร้อยละ 53.50 อายุ 36-40 ปี ร้อยละ 39.91 ความสัมพันธ์กับนักเรียนเป็น บิดา-มารดา ร้อยละ 86.38 อาชีพลูกจ้าง ร้อยละ 4.038 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 67.14 รายได้น้อยกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 31.92

2) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนกองทัพอุปถัมภ์สื่อสารสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตคูสิต กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับดีมาก อันดับที่ 1 คือ ด้านพัฒนาผู้เรียน รองลงมา คือ ด้านวิชาการ

3) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนกองทัพอุปถัมภ์สื่อสารสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตคูสิต กรุงเทพมหานครต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ส่วนผู้ปกครองที่มีเพศ อายุ ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ระดับการศึกษา และรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนกองทัพอุปถัมภ์สื่อสารสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตคูสิต กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

จันทรา รุ่งฟ้า (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานวิชาการของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลศรีวัฒนาวิทยา อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนางานวิชาการ โดยรวมและรายด้านการมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และจำแนกตามสถานภาพของผู้ปกครองด้านระดับการศึกษาโดยรวมและรายด้าน มีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ชลธิชา หังเสวก (2550) ได้ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองต่อการบริหารงานโรงเรียนเทศบาลบ้านย่านยาว สังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา พบว่า ความต้องการของผู้ปกครองต่อการบริหารงานโรงเรียนเทศบาลบ้านย่านยาว สังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงาอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากคะแนนมาก ไปน้อย คือ ความต้องการด้านการบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป การบริหารงบประมาณ และการบริหารงานวิชาการ เมื่อจำแนกเพศ และการรับรู้ข่าวสาร พบว่า ความต้องการต่อการบริหารงานโรงเรียน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาและความเป็นศิษย์เก่า โดยรวม และทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ขนิษฐา เปรมพงษ์ (2550) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของบุตร โรงเรียนเครือข่ายคณะภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพฯ การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริม การเรียนรู้ของบุตร โรงเรียนเครือข่ายคณะภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้า ในด้านการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมของสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียน และด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ ผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย จำนวน 871 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ และแบบสอบถามปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังต่อไปนี้

1.1 การเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษที่โรงเรียนจัดขึ้น พบว่า ผู้ปกครองเข้าร่วม การปฐมนิเทศมากที่สุด รองลงมาเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมกีฬา และกิจกรรมการเสริมสร้าง สุขภาพนักเรียนน้อยที่สุด ตามลำดับ โดยผู้ปกครองสามารถร่วมกิจกรรมได้เป็นบางครั้ง

1.2 การได้รับความรู้จากการอบรม พบว่า ผู้ปกครองได้รับความรู้เกี่ยวกับนโยบาย การเรียนการสอนของโรงเรียนมากที่สุด รองลงมา เป็นการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และการเลือกซื้อ ของเล่นสำหรับเด็กน้อยที่สุด ตามลำดับ โดยจัดในวันเสาร์ ใช้เวลาครึ่งวัน ในรูปแบบการประชุม และลงมือปฏิบัติ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูและผู้ปกครองเกี่ยวกับตัวเด็ก

1.3 การรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียน พบว่า ผู้ปกครอง ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารจากทางจดหมาย รองลงมา สมุดสื่อสาร และจากคณะกรรมการโรงเรียน น้อยที่สุดตามลำดับ

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่นักเรียน ผลจากการวิเคราะห์ ข้อมูลมีดังต่อไปนี้

2.1 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก พบว่า ผู้ปกครองได้จัดหา หนังสือภาพให้เด็กดูมากที่สุด รองลงมา เป็นการอ่านหนังสือให้เด็กฟังก่อนนอน และการพาเด็กไป ห้องสมุดน้อยที่สุดตามลำดับ

2.2 การมีส่วนร่วมในการเสริมความรู้ให้สอดคล้องกับสิ่งที่เด็กเรียนรู้จากโรงเรียน และการเรียนรู้ของเด็กที่บ้าน พบว่า ผู้ปกครองได้ดูแลทำที่บ้านมากที่สุด รองลงมาเป็น การสนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กเรียนมา และการจัดหาสื่อการเรียนให้น้อยที่สุดตามลำดับ

2.3 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาด้านร่างกายของเด็ก พบว่า ผู้ปกครองส่งเสริมให้เด็กออกกำลังกายและเล่น มากที่สุด รองลงมา เป็นการฝึกให้เด็กรักษาความสะอาดของร่างกาย และสอนให้เด็กมีระเบียบวินัยในการเล่น น้อยที่สุดตามลำดับ

2.4 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ และสังคมของเด็ก พบว่า ผู้ปกครองได้ส่งเสริมให้เด็กมีวินัยในตนเองมากที่สุด รองลงมา เป็นการฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเอง และการให้เด็กรับผิดชอบงานบ้านตามความเหมาะสมน้อยที่สุดตามลำดับ

2.5 การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็ก พบว่า ผู้ปกครองสนใจในการอ่านและการเขียนของลูก มากที่สุด รองลงมา เป็นการสนทนาเกี่ยวกับสิ่งที่เด็กสนใจ และช่วยค้นแหล่งเรียนรู้ น้อยที่สุดตามลำดับ

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนสถานศึกษา พบว่า ผู้ปกครองให้ความร่วมมือสนับสนุนและปฏิบัติตามข้อกำหนดของโรงเรียน มากที่สุด รองลงมา เข้ามามีส่วนร่วม ในการเป็นอาสาสมัคร ส่วนการเข้ามาเป็นวิทยากร มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ทิพย์ทิพา วุฒิวัย (2551) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนลาดบัวหลวงไพโรจน์วิทยา อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านวิชาการเป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านกิจการนักเรียน และด้านบริหารทั่วไปตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ปกครองที่มีบุตรหลานเรียนในระดับชั้นเรียนต่างก็มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านวิชาการเป็นอันดับแรก รองลงมาคือด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ด้านกิจการนักเรียนและด้านบริหารทั่วไปตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ปกครองที่มีบุตรหลานเรียนในระดับชั้นเรียนต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนลาดบัวหลวงไพโรจน์วิทยา อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ส่วนผู้ปกครองที่มี เพศ อายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ลาดบัวหลวงไพโรจน์วิทยา อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาไม่แตกต่างกัน

ไพบรียา สุขจิตร์ (2551) การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนวัดชินวราราม อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทครอบครัวในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ ความสนใจเอาใจใส่ของผู้ปกครอง การติดต่อสื่อสารในครอบครัว การจัดสภาพแวดล้อมส่งเสริมทางวิชาการ ความกระตือรือร้นของครอบครัวในการแก้ปัญหาการเรียน การส่งเสริมการเรียนรู้การปลูกฝังความรับผิดชอบ

ในครอบครัวและเพื่อเปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน
 จำแนกตามสถานะผู้ปกครอง สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล ระดับการศึกษา และรายได้ของครอบครัว
 สำหรับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองโรงเรียนเอกชน จังหวัดพิจิตร ประจำปี
 การศึกษา 2553 จำนวน 377 คน จากโรงเรียนเอกชน 17 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
 เป็นแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติ
 F-test ผลการศึกษา พบว่า บทบาทของครอบครัวในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน โรงเรียน
 เอกชน จังหวัดพิจิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด
 คือ ด้านการติดต่อสื่อสารในครอบครัว ค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ ด้านความสนใจเอาใจใส่ของ
 ผู้ปกครอง ด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ ความกระตือรือร้นของครอบครัวในการแก้ปัญหาการเรียน
 การจัดสภาพแวดล้อมส่งเสริมทางวิชาการและการปลูกฝังความรับผิดชอบในครอบครัว ตามลำดับ
 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของครอบครัวในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนในภาพรวม พบว่า
 มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบบทบาทของครอบครัว
 ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสถานะผู้ปกครอง สถานภาพของผู้ให้ข้อมูลระดับ
 การศึกษารายได้ของครอบครัว

บุญณภัทร์ เดือนกลาง (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัด
 การศึกษาของโรงเรียนบ้านหาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วม
 ของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านลาดใหญ่อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิในภาพรวม
 ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
 ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบำรุงรักษาศิลปะ
 และวัฒนธรรม และด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน ส่วนด้านบริหารจัดการ
 ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในระดับน้อย ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้ปกครองที่มี อายุ สถานภาพ
 การสมรส และอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านลาดใหญ่ อำเภอเมือง
 จังหวัดชัยภูมิในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ขณะที่ผู้ปกครองที่มี เพศ ระดับ
 การศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในตำบลลาดใหญ่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ
 โรงเรียนบ้านลาดใหญ่ ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

สมนึก พลอยประดับ (2553) ได้ศึกษา ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหาร
 การศึกษาของโรงเรียนสมคิดจิตต์วิทยา จังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา อาชีพและ
 รายได้ พบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารศึกษาของโรงเรียนสมคิดจิตต์วิทยา
 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน
 เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านธุรการ บุคลากรและกิจการนักเรียน ด้านวิชาการ

ด้านอาคารสถานที่และสัมพันธ์ชุมชนอยู่ในระดับปานกลางเมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา อาชีพ และรายได้ของผู้ปกครอง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

กนกวรรณ โรจนพร (2553) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมและแนวทางพัฒนาของผู้ปกครอง ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โรงเรียนชุมชน วัดหนองค้อ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมและแนวทางพัฒนาของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โรงเรียนชุมชน วัดหนองค้อ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา และอาชีพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

โนชญ์ ชาญด้วยกิจ (2553) ได้ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของเขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 2 ตาม ความคิดเห็นของชุมชน จำแนกเพศและวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ

วาสนา จิตรมิตร, สุวรรณ โขดิสูกานต์ และอรสา โกศลนันทกุล (2553) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความต้องการของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาส กลุ่มพระนครเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับ ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานกิจการนักเรียน ตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรายด้านผู้ปกครองนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 ช่วงชั้นที่ 2 และช่วงชั้น ที่ 3 มีความต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน 2) การเปรียบเทียบความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการบริหารงานกิจการนักเรียน พบว่า โดยรวมผู้ปกครองนักเรียนช่วง ชั้นที่ 1 ช่วงชั้นที่ 2 และช่วงชั้นที่ 3 มีความต้องการมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

สราวุธ เฟื่องศรีโคตร และจันทร์ชลิ มาพุทท (2554) รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการจัดการศึกษาปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ด้านรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัด การศึกษาปฐมวัยมี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการและแนวคิด ได้แก่ การส่งเสริมความเป็น หุ้นส่วนและการมีข้อตกลงร่วมกันในการทำงานระหว่าง โรงเรียนกับผู้ปกครอง 2) วัตถุประสงค์เพื่อ พัฒนาเด็กพัฒนาผู้ปกครองและพัฒนาโรงเรียน 3) ลักษณะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มี 2 แบบ

ได้แก่ แบบเป็นทางการ และแบบไม่เป็นทางการ 4) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ได้แก่ ร่วมตัดสินใจร่วมดำเนิน การและร่วมประเมินผล 5) บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมี 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการอาสาสมัครรูปแบบ ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการตัดสินใจ และด้านการร่วมมือกับชุมชน ส่วนผลการใช้รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

จินพร เพ็ชรฉกรรจ์ (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการบริหารโรงเรียนระยองวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า การศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารโรงเรียนระยองวิทยาคม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารโรงเรียนระยองวิทยาคมจำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารโรงเรียนระยองวิทยาคม จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านงบประมาณ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา และความเป็นศิษย์เก่าโดยรวมและทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

งานวิจัยต่างประเทศ

Palozzi (1981) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบของชุมชนต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจของโรงเรียนท้องถิ่นในมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยสอบถาม คณะกรรมการการศึกษา ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบที่ใช้ในการจัดการศึกษาคควรขยายเป็นแบบ รูปแบบของชุมชนเมืองด้วยการจัดการศึกษาในโรงเรียนควรร่วมมือกันทุกฝ่าย โรงเรียนไม่ควร ยึดติดอยู่กับ นโยบายหลักมากนัก ส่วนฝ่ายชุมชนควรเสนอนโยบายที่ตรงกับความสามารถของตน และสิ่งที่ชุมชนควรคำนึงคือความรับผิดชอบในกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นและอยู่ในวิสัยที่เป็นไปได้

Brittingham (1998) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องลักษณะของการมีส่วนร่วมของโรงเรียนครอบครัว และชุมชนที่ประสบความสำเร็จ พบว่า ผู้ปกครองมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาที่จะทำให้ ห้องเรียนมีคุณภาพและพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ครูจะต้องประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเข้าใจ ในการจัดการเรียนการสอนว่าจะสอนอะไร สอนอย่างไรและผู้ปกครองจะเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาอย่างไร ซึ่งสิ่งที่ผู้ปกครองและชุมชนต้องตระหนักคือ การเข้ามามีส่วนร่วม ในการส่งเสริมด้านสังคม อารมณ์ และความก้าวหน้าทางด้านวิชาการของเด็ก

Thaman (1998) ศึกษาเรื่องการรับรู้ของพ่อแม่ของนักเรียนระดับประถมศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการศึกษาของพ่อแม่ที่ช่วยพัฒนาการศึกษาของบุตรผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครอง

ส่วนใหญ่เลือกกิจกรรมที่คิดว่าสามารถมีส่วนร่วมกับลูกได้ เช่น การเป็นคณะกรรมการ หรือกลุ่มต่าง ๆ ในโรงเรียน ผู้ปกครองชอบที่จะให้ความช่วยเหลือลูกในด้านวิชาการ หากกิจกรรมนั้น ๆ สามารถทำร่วมกันกับลูกโดยตรงที่บ้านได้ ผู้ปกครองเชื่อว่าโปรแกรมการศึกษาควรขึ้นอยู่กับความสนใจของผู้ปกครอง มุ่งที่การเรียนรู้ของลูก การเพิ่มทักษะในการทำงานร่วมกับลูก และการให้ผู้ปกครองและลูกทำงานร่วมกัน การให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมจะสร้างความชื่นชมยินดี อันส่งผลให้เกิดการมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

Townsend (1999) ศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของพ่อ แม่ ในโปรแกรมการมีส่วนร่วมของพ่อแม่และการประสบความสำเร็จของลูกในระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองบางคนเห็นด้วยกับการมีส่วนร่วมในโรงเรียนซึ่งจะเป็นการช่วยให้ลูกมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนดีขึ้น นั่นคือ เด็กที่พ่อแม่ไม่มีส่วนร่วมในโรงเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนต่ำกว่าเด็กที่พ่อแม่เข้ามามีส่วนร่วม

Pauline (2003 อ้างถึงใน กิตติ กรทอง, 2552) ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชน ในนโยบายและการดำเนินการของ โรงเรียนมาลาวิ ความสมดุลของภูมิปัญญาท้องถิ่น นโยบายระดับชาติและความสำคัญของหน่วยงานระหว่างประเทศ พบว่า ในมาลาวิ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรในการจัดการศึกษา แต่ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และพบว่า คนในชุมชนไม่ค่อยกระตือรือร้นในการช่วยเหลือโรงเรียน ปัจจัยที่ทำให้ชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาก็เนื่องมาจากชุมชนไม่เข้มแข็ง นอกจากนี้ โรงเรียนอยู่ไกลชุมชนหรือชุมชนนั้นมีหลายโรงเรียน บางโรงเรียนไม่มีคุณภาพทำให้ประชาชนไม่สนใจ และชุมชนขาดแรงกระตุ้นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ชุมชนไม่เห็นความสำคัญของโรงเรียนหรือบางแห่งมีหน่วยงานรัฐเข้ามาช่วยเหลือมากเกินไป สภาพของชุมชนก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมชุมชนในการจัดการศึกษา

Hetzroni, Shrieber and Betty (2004) ได้ศึกษาความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองต่อสถานศึกษาไว้ว่า เมื่อผู้ปกครองสามารถเป็นหุ้นส่วนกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษาให้แก่เด็กแล้วผลสัมฤทธิ์ของสถานศึกษาที่เด็ก ๆ มีประสิทธิภาพทางการเรียนต่ำจะสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด สถานศึกษาที่ดำเนินการประสานกับครอบครัว ทำให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมได้ก็จะมีผลการดำเนินงานที่ดี และมีประสิทธิภาพมากกว่าสถานศึกษาที่ผู้ปกครองและครอบครัวไม่มีส่วนร่วม ผู้ปกครองมีความพอใจในการดำเนินงานของสถานศึกษาและครุมีกำลังใจในการทำงานสูงขึ้น

Kerr and Gold (2005) ได้ศึกษาการเข้ามีส่วนร่วมของชุมชนในการศึกษาระดับมัธยมศึกษาโดยเน้นให้ความร่วมมือระหว่างชุมชน ผู้ปกครองและนักการศึกษา ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่ง

ของการปฏิรูปการศึกษาในรัฐฟิลาเดลเฟีย ผลการศึกษาพบว่า การจัดการของชุมชนเป็นสื่อกลางระหว่างผู้ปกครองครอบครัวกับ โรงเรียน เพื่อเป้าหมายในการเสริมสร้างการอ่านออกเขียนได้ และการเรียนให้สอดคล้องกับชุมชน ทำให้ผู้ปกครองได้รับความรู้เกี่ยวกับชุมชนดั่งนั้น การสร้างหุ้นส่วนและความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองกับนักการศึกษา ทำให้เกิดทรัพยากรที่มีคุณค่าทั้งในด้านสังคมและวัฒนธรรมให้แก่โรงเรียน

Hill (2006 อ้างถึงใน สุทธิมาลย์ ไยมณี, 2547) ศึกษาชุมชนที่มีความช่วยเหลือและสนับสนุน โรงเรียนในมลรัฐอะลาบามา ระหว่างชุมชนที่ไม่มีการแบ่งแยกสีผิว และมีการแบ่งแยกสีผิว ซึ่งได้ศึกษาในด้านงบประมาณ ด้านสื่ออุปกรณ์ ด้านการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ด้านการอำนวยความสะดวกและสร้างประโยชน์แก่โรงเรียน ด้านแผนงาน ด้านการประเมินแผนงาน ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนที่มีการแบ่งแยกสีผิว มีการแบ่งชนชั้น มีผลต่อระดับการให้ความช่วยเหลือ โรงเรียนของชุมชน และมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยว่า นโยบายด้านการศึกษารัฐและของชาติ ควรจะเป็นตัวจักรสำคัญ ในการสนับสนุนความช่วยเหลือของชุมชนในท้องถิ่น และควรมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการดำเนินการด้วย

Kristen and Lynne (2007 อ้างถึงใน สนธยา จันผง, 2553) ได้ศึกษาอิทธิพลที่มาต่อการพัฒนาการเรียนของเด็กในเขตชุมชน จากการสืบสวนเกี่ยวกับการพัฒนาการอ่านของเด็ก โรงเรียนอนุบาลเกรด 3 กลุ่มตัวอย่าง 1,913 คน โดยการใช้รูปแบบปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ คุณลักษณะของเด็ก ครอบครัว การจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน และภาพรวมของโรงเรียนจะมีอย่างไร จากการศึกษาวិเคราะห์ พบว่า คุณลักษณะของเด็กและครอบครัว ความสามารถในการใช้ภาษาของครอบครัวส่งผลกระทบต่อทักษะทางการเรียนของเด็กที่เข้าเรียนใน โรงเรียนอนุบาลอัตราการศึกษาทาง การเรียน ในขณะที่ลักษณะของห้องเรียนและโรงเรียน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน ภาษา เชื้อชาติ และระดับฐานะ เป็นส่วนช่วยส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทางการเรียนได้เฉพาะในเวลาเรียน

Harris (2008 อ้างถึงใน เขาวนุช ทานาม, 2545) ได้ศึกษาวิธีการคัดเลือกหนังสือเพื่อให้เด็กเกิดความสนใจ อยากอ่านหนังสือ พบว่าหนังสือที่ผู้ใหญ่ควรเลือกให้เด็กอ่านต้องเป็นหนังสือที่มีเนื้อหาแนวตลกขบขัน หรือเชิงผจญภัย มีตัวละครเป็นสัตว์ดัดแปลงของเรื่องจบแบบมีความสุข ซึ่งเป็นเรื่องที่เด็กชอบ

Alex (2009 อ้างถึงใน พะนากร มีภูคำ, 2554) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียนด้านผู้ปกครองสนับสนุนและผู้ปกครองไม่ต้องการสนับสนุน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า เด็กที่ได้รับการดูแล โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอยู่ที่ระดับมาก ส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นใจในการเรียนและพัฒนาการ แตกต่างจากเด็กที่มีพ่อแม่คนเดียว มีความมั่นใจในการเรียนและพัฒนาการน้อยกว่าเด็กที่มีทั้งพ่อและแม่

Trueger and Barbara (2008) ได้ทำการศึกษาคำมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในสถานศึกษาระดับประถมศึกษาแห่งชาติในชนบทของประเทศแอฟริกาใต้ พบว่า ครูใหญ่ ครู และผู้ปกครองเชื่อว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมีความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก ๆ แต่มีความไม่เชื่อมโยงระหว่างความคิดเห็นของผู้ปกครองและสิ่งที่นักการศึกษาคาดหวังจากผู้ปกครอง เพราะขาดความเข้าใจถึงสภาพชีวิตของผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมที่ถูกประณามว่า ไม่รักไม่สนใจเด็ก การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองจะมีประสิทธิภาพได้จำเป็นจะต้องได้รับรู้ถึงอุปสรรคที่ทำให้การมีส่วนร่วมไม่ประสบผลสำเร็จด้วย

Sheldon (2009 อ้างถึงใน นิภาภัทร ม่วงแก้ว, 2552) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ซึ่งมีปัจจัยสำคัญได้แก่ ผู้ปกครอง สมาชิกในครอบครัว และให้การสนับสนุนด้านการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และระหว่างที่อยู่ในความดูแลของผู้ปกครอง เช่นการทำกิจกรรมร่วมกัน และกิจกรรมที่ผู้ปกครองร่วมกับโรงเรียน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าตามรายละเอียดดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2557 จำนวน 110 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ปีการศึกษา 2557 โดยการใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 86 คน จากนั้นดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามระดับชั้นของนักเรียน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ระดับช่วงชั้น	ระดับชั้นของนักเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ช่วงชั้นที่ 1	ประถมศึกษาปีที่ 1	14	11
	ประถมศึกษาปีที่ 2	20	16
	ประถมศึกษาปีที่ 3	23	18

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ระดับช่วงชั้น	ระดับชั้นของนักเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ช่วงชั้นที่ 2	ประถมศึกษาปีที่ 4	22	17
	ประถมศึกษาปีที่ 5	17	13
	ประถมศึกษาปีที่ 6	14	11
	รวม	110	86

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) ประกอบด้วยข้อมูลส่วนต่าง ๆ 3 ส่วน คือ ระดับช่วงชั้นของนักเรียนในปกครอง อายุ และระดับการศึกษาของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ใน 4 ด้าน คือ

- 2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 5 ข้อ
- 2.2 ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อื่นๆ 5 ข้อ
- 2.3 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 5 ข้อ
- 2.4 ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 6 ข้อ

2. แบบการสัมภาษณ์ เพื่อให้งานวิจัยมีความน่าเชื่อถือเพิ่มมากขึ้น และเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขและพัฒนา ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญร่วมด้วย ได้แก่ คุณครูสำราญ พูลบัณฑิต ครูอาวุโสที่เกษียณอายุไปแล้วที่เคยทำการสอนระดับประถมศึกษาจากโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ นายสิทธิพันธ์ สิทธิธร ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางปลา ซึ่งมีที่ตั้งใกล้และอยู่ในกลุ่มโรงเรียนเดียวกัน และนายจงรัก รุ่งเรืองศิรินนท์ ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร โดยทำการบันทึกเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบและป้องกันความคลาดเคลื่อนของข้อมูล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และบุคคล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง ตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดจากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา

2. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการพัฒนาการศึกษาทั้ง 4 ด้าน แล้วเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์

3. นำแบบสอบถาม ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ ความเที่ยงตรง (Validity) และความถูกต้องตามเนื้อหา ภาษา และ โครงสร้าง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย

3.1 ดร.สมุทร ชำนาญ อาจารย์ประจำศูนย์นวัตกรรมการบริหาร และผู้นำทาง การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

3.2 ดร.กัตตา ผลวัฒนะ อาจารย์ประจำศูนย์นวัตกรรมการบริหาร และผู้นำทาง การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

3.3 นายหาญ นิ่มนวล ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดพันธุวงษ์

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับจากผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์ เพื่อปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเสนอขอคำแนะนำ ต่อประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ เพื่อพิจารณาปรับปรุงเป็นขั้นตอนสุดท้ายก่อนนำไป ทดลองใช้

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มผู้ปกครอง โรงเรียน วัดบางปลา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation) ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.42-0.86 และหาค่า สัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) ได้ค่า ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .94

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นและมีความสมบูรณ์ไปใช้ ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. หนังสือจากศูนย์นวัตกรรมกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดพันธง อําเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ผู้ปกครองเป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเพื่อขอความร่วมมือกับผู้ปกครองในการกรอกแบบสอบถาม พร้อมทั้งอธิบายรายละเอียดและขั้นตอนการทำแบบสอบถามและรวบรวมเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

3. ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด 86 ฉบับ ตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ก่อนที่จะนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบสมบูรณ์ นำไปวิเคราะห์หาค่าสถิติ

5. ลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดย มีการจดบันทึกข้อมูลที่ได้สัมภาษณ์ และขออนุญาตทำการบันทึกเสียง จากนั้นนำข้อมูลที่สัมภาษณ์มาวิเคราะห์ และสรุปผลเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาต่อไป

การจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามนำมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์หาค่าสถิติต่าง ๆ ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบสอบถามทั้งหมดที่ผู้วิจัยได้แจกไปจำนวน 86 ฉบับ และได้รับคืนครบทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วหาค่าคะแนนตามน้ำหนักที่กำหนดไว้ ดังนี้

5 หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา มากที่สุด

4 หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา มาก

3 หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา ปานกลาง

2 หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา น้อย

1 หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา น้อยที่สุด

การแปลความหมายของคะแนน ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยของคำตอบ โดยอาศัยแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 133) แปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้

4.51-5.00	หมายถึง	มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา มากที่สุด
3.51-4.50	หมายถึง	มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา มาก
2.51-3.50	หมายถึง	มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา ปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง	มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา น้อย
1.00-1.50	หมายถึง	มีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา น้อยที่สุด

การแบ่งเกณฑ์การวิเคราะห์และแปลผล ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการประเมินระดับคะแนนเฉลี่ยข้อมูลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาไว้ 4 ด้าน คือ

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อ 3) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อ 4) ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

2. นำข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์ และสรุปผล เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. จำแนกผู้ตอบแบบสอบถามคิดเป็นร้อยละ
2. ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร เป็นรายข้อและรายด้าน ใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ย \bar{X} และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
3. การทดสอบสมมติฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ตามระดับช่วงชั้น โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ t-test
4. การทดสอบสมมติฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ที่มีอายุ และวุฒิการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนชนิดทางเดียว (One-way analysis of variance) เมื่อตรวจสอบสมมติฐานแล้วถ้าแตกต่างกัน จะทำการตรวจสอบเปรียบเทียบรายคู่ ด้วย LSD (Least-significant different)
5. ผลจากการสัมภาษณ์ นำมาสรุปเพื่อทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เป็นความเรียง

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจให้ตรงกันต่อการนำเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบที (t -distribution)
F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงค่าเอฟ (F -distribution)
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of freedom)
SS	แทน	ผลรวมคะแนนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแต่ละตัวยกกำลังสอง
MS	แทน	ค่าความแปรปรวน
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็น
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ปกครอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ จำแนกตามระดับช่วงชั้น (นักเรียนในความดูแล) อายุ และวุฒิการศึกษา

ตารางที่ 3 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามระดับช่วงชั้น

ระดับช่วงชั้น (นักเรียนในความดูแล)	n = 86	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ช่วงชั้นที่ 1 (ป. 1-ป. 3)	45	52.30
ช่วงชั้นที่ 2 (ป. 4-ป. 6)	41	47.70
รวม	86	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามระดับช่วงชั้น (นักเรียน
ในความดูแล) เป็นผู้ปกครองนักเรียนในความดูแลระดับช่วงชั้นที่ 1 จำนวน 45 คน คิดเป็น
ร้อยละ 52.30 และเป็นผู้ปกครองนักเรียนในความดูแลระดับช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 41 คน คิดเป็น
ร้อยละ 47.70

ตารางที่ 4 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามอายุ

อายุ	n = 86	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30 ปี	28	32.60
30-40 ปี	40	46.50
ตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป	18	20.90
รวม	86	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามอายุ เป็นผู้ปกครองที่มีอายุต่ำกว่า
30 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 32.60 เป็นผู้ปกครองที่มีอายุ 30-40 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็น
ร้อยละ 46.50 และเป็นผู้ปกครองที่มีอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 20.90

ตารางที่ 5 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา

วุฒิการศึกษา	n = 86	
	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	10	11.60
มัธยมศึกษา	57	66.30
สูงกว่ามัธยมศึกษา	19	22.10
รวม	86	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา เป็นผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 11.60 เป็นผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 66.30 และเป็นผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 22.10

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมและรายด้าน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวม

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการพัฒนาการศึกษา	n = 86			
	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.94	.46	มาก	2
2. ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้	4.01	.44	มาก	1
3. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	3.92	.50	มาก	3
4. ด้านการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน	3.90	.47	มาก	4
รวม	3.94	.39	มาก	-

จากตารางที่ 6 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายเป็นด้านแล้วเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ คือ ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	n = 86			
	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ
1. การมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหากิจกรรมในแต่ละวิชาที่สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนสภาพปัญหาความต้องการของชุมชน	4.13	.68	มาก	1
2. การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะเรื่องเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสอดแทรกเข้าไปในเนื้อหาและกิจกรรมของโรงเรียน	3.98	.70	มาก	2
3. การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้นำเนื้อหาและกิจกรรมต่าง ๆ ลงสู่ห้องเรียน	3.86	.75	มาก	5
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามผลและแนะนำการใช้เนื้อหาและกิจกรรม	3.91	.78	มาก	3
5. การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงเนื้อหาและกิจกรรมให้ทันต่อโลกทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน	3.86	.71	มาก	4
รวม	3.94	.46	มาก	-

จากตารางที่ 7 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณารายเป็นด้านแล้วเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหากิจกรรม

ในแต่ละวิชาที่สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนสภาพปัญหาความต้องการของชุมชน การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะเรื่องเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสอดแทรกเข้าไปในเนื้อหาและกิจกรรมของโรงเรียน และการมีส่วนร่วมในการติดตามผลและแนะนำการใช้เนื้อหาและกิจกรรม

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้	n = 86		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
1. การมีส่วนร่วมดูแล เอาใจใส่นักเรียนเมื่ออยู่ที่บ้าน ในเรื่อง การทำกิจวัตรประจำวัน เช่น อาบน้ำ แต่งตัว ช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านเล็กๆน้อยๆ เช่นกวาด-ถูบ้าน ล้างจาน เป็นต้น	3.84	.79	มาก	5
2. การมีส่วนร่วมในการดูแลเอาใจใส่นักเรียนเมื่ออยู่ที่บ้าน ในเรื่องการเรียน เช่น สอบถามการบ้าน ให้เด็กอ่านหนังสือให้ฟัง ทบทวนเรื่องที่เรียนผ่านมา และมีการเตรียมตัวอ่านล่วงหน้าก่อนที่ครูจะสอน เป็นต้น	3.88	.80	มาก	4
3. การมีส่วนร่วมในการซื้อหนังสืออ่านเสริม นิทาน เกมที่ช่วยพัฒนาสมองเด็ก	4.02	.80	มาก	3
4. การมีส่วนร่วมในการพานักเรียนไปเที่ยวในสถานที่ต่างๆ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากสถานที่จริง	4.23	.68	มาก	1
5. การมีส่วนร่วมให้เด็กได้เข้าร้านขายหนังสือห้องสมุดประชาชนเพื่ออ่านในเรื่องที่เด็กสนใจ	4.06	.66	มาก	2
รวม	4.01	.44	มาก	-

จากตารางที่ 8 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ คือ การมีส่วนร่วมในการพานักเรียนไป

เที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากสถานที่จริง การมีส่วนร่วมให้เด็กได้เข้าร้านขายหนังสือห้องสมุดประชาชนเพื่ออ่านในเรื่องที่เด็กสนใจ และการมีส่วนร่วมในการซื้อหนังสืออ่านเสริม นิทาน เกมที่ช่วยพัฒนาสมองเด็ก

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	n = 86			
	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ
1. การมีส่วนร่วมในการให้คะแนนชิ้นงานของนักเรียน	3.88	.69	มาก	5
2. การมีส่วนร่วมในการรับรู้ผลคะแนน ทั้งก่อนเรียน ขณะเรียน และหลังเรียนของนักเรียน	3.92	.79	มาก	2
3. การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาผลคะแนนร่วมกับ ครูประจำวิชา	3.99	.74	มาก	1
4. การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อพัฒนา การเรียนรู้	3.91	.82	มาก	4
5. การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้นำข้อมูลไปใช้ เพื่อปรับปรุงนักเรียนรายบุคคล	3.91	.79	มาก	3
รวม	3.92	.50	มาก	-

จากตารางที่ 9 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ คือ การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาผลคะแนนร่วมกับครูประจำวิชา การมีส่วนร่วมในการรับรู้ผลคะแนนทั้งก่อนเรียน ขณะเรียน และหลังเรียนของนักเรียน และการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้นำข้อมูลไปใช้เพื่อปรับปรุงนักเรียนรายบุคคล

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
ในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ศึกษาสมุทรสาคร ด้านการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา ด้านการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน	n = 86		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
1. การมีส่วนร่วมในการศึกษาสำรวจความต้องการและ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน	3.86	.67	มาก	5
2. การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมความรู้ทางวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพและคุณภาพชีวิตของ ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น	3.94	.69	มาก	1
3. การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมในกิจกรรมวิชาการของ สถานศึกษา	3.87	.70	มาก	4
4. การมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น	3.93	.88	มาก	3
5. การมีส่วนร่วมในการเสนอตัวเป็นวิทยากรภูมิปัญญา ท้องถิ่น	3.93	.75	มาก	2
6. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและโรงเรียน เช่น ร่วมทำประชาวิจารณ์ ร่วมปรับปรุงสถานที่ ร่วม ประชุมประจำเดือน เป็นต้น	3.84	.92	มาก	6
รวม	3.90	.47	มาก	-

จากตารางที่ 10 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียน
วัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านการส่งเสริมความรู้
วิชาการแก่ชุมชน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกข้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วเรียงลำดับ
ค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ คือ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมความรู้ทาง
วิชาการเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพและคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น การมีส่วนร่วม
ในการเสนอตัวเป็นวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา
โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตาม
ระดับช่วงชั้น อายุ และการศึกษา

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
ในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามระดับช่วงชั้น โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการพัฒนาการศึกษา	ระดับช่วงชั้น							
	ช่วงชั้นที่ 1				ช่วงชั้นที่ 2			
	(n = 45)		ระดับ	อันดับ	(n = 41)		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD			\bar{X}	SD		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา	3.86	.41	มาก	3	4.03	.50	มาก	2
2. ด้านการพัฒนาระบบการ จัดการเรียนรู้	3.93	.45	มาก	1	4.09	.41	มาก	1
3. ด้านการวัดและประเมิน ผลการเรียนรู้	3.88	.48	มาก	2	3.97	.52	มาก	3
4. ด้านการส่งเสริมความรู้ วิชาการแก่ชุมชน	3.86	.45	มาก	4	3.94	.51	มาก	4
รวม	3.88	.39	มาก	-	4.01	.37	มาก	-

จากตารางที่ 11 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียน
วัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามระดับช่วงชั้น
โดยรวมและรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

ระดับช่วงชั้นที่ 1 เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ คือ
ด้านการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านการพัฒนา
หลักสูตรสถานศึกษา

ระดับช่วงชั้นที่ 2 เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ คือ
ด้านการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการวัด
และประเมินผลการเรียนรู้

ตารางที่ 12 การทดสอบสมมติฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามระดับช่วงชั้น โดยรวมและรายด้าน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ *t-test*

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการพัฒนาการศึกษา	ช่วงชั้นที่ 1		ช่วงชั้นที่ 2		<i>t</i>	<i>p</i>
	<i>(n = 45)</i>		<i>(n = 41)</i>			
	\bar{X}	<i>SD</i>	\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.86	.41	4.03	.50	-1.78	.08
2. ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้	3.93	.45	4.09	.41	-1.65	.10
3. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	3.88	.48	3.97	.52	-.88	.38
4. ด้านการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน	3.86	.45	3.94	.51	-.74	.46
รวม	3.88	.39	4.01	.37	-1.51	.13

จากตารางที่ 12 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามระดับช่วงชั้น โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามอายุโดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วม ของผู้ปกครอง ในการพัฒนา การศึกษา	ต่ำกว่า 30 ปี		ระดับ	อันดับ	30-40 ปี		ระดับ	อันดับ	ตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป		ระดับ	อันดับ
	<i>(n = 28)</i>				<i>(n = 40)</i>				<i>(n = 18)</i>			
	\bar{X}	<i>SD</i>			\bar{X}	<i>SD</i>			\bar{X}	<i>SD</i>		
1. ด้านการพัฒนา หลักสูตร สถานศึกษา	3.95	.52	มาก	4	3.94	.42	มาก	2	3.94	.50	มาก	2
2. ด้านการพัฒนา กระบวนการ จัดการเรียนรู้	4.18	.46	มาก	1	3.94	.41	มาก	1	3.90	.41	มาก	3

ตารางที่ 13 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม ของผู้ปกครอง ในการพัฒนา การศึกษา	ต่ำกว่า 30 ปี (n = 28)		ระดับ	อันดับ	30-40 ปี (n = 40)		ระดับ	อันดับ	ตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป (n = 18)		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD			\bar{X}	SD			\bar{X}	SD		
	3. ด้านการวัด และประเมินผล การเรียนรู้	4.02	.57	มาก	2	3.83	.40	มาก	4	3.97	.57	มาก
4. ด้านการส่งเสริม ความรู้วิชาการแก่ ชุมชน	3.96	.53	มาก	3	3.85	.44	มาก	3	3.89	.48	มาก	4
รวม	4.03	.48	มาก	-	3.89	.35	มาก	-	3.93	.29	มาก	-

จากตารางที่ 13 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธงวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามอายุโดยรวม และรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

ต่ำกว่า 30 ปี เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ คือ ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน

30-40 ปี เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ คือ ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน

ตั้งแต่ 40 ปี ขึ้นไป เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้

ตารางที่ 14 การทดสอบสมมติฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียน
วัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตาม
อายุโดยรวมและรายด้าน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way
ANOVA)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการพัฒนาการศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
1. ด้านการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	.00	.00	.01	.99
	ภายในกลุ่ม	83	18.31	.22		
	รวม	85	18.31			
2. ด้านการพัฒนา กระบวนการจัดการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	1.24	.62	3.40*	.04
	ภายในกลุ่ม	83	15.12	.18		
	รวม	85	16.36			
3. ด้านการวัด และประเมินผลการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	.65	.33	1.32	.27
	ภายในกลุ่ม	83	20.49	.25		
	รวม	85	21.14			
4. ด้านการส่งเสริมความรู้ วิชาการแก่ชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2	.18	.09	.39	.68
	ภายในกลุ่ม	83	18.99	.23		
	รวม	85	19.17			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	.322	.16	1.08	.35
	ภายในกลุ่ม	83	12.39	.15		
	รวม	85	12.71			

* $p < .05$

จากตารางที่ 14 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียน
วัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามอายุโดยรวม
และรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการพัฒนากระบวนการจัดการ
เรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่
ด้วยวิธีการของ *LSD* (Least-significant different)

ตารางที่ 15 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียน
วัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
จำแนกตามอายุ ด้านการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้

อายุ	\bar{X}	ต่ำกว่า 30 ปี	30-40 ปี	ตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป
		4.18	3.94	3.90
ต่ำกว่า 30 ปี	4.18	-	.24*	.28*
30-40 ปี	3.94	-	-	.04
ตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป	3.90	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 15 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัด
พันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามอายุ
ด้านการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่
อายุต่ำกว่า 30 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า อายุ 30-40 ปี และอายุต่ำกว่า 30 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าอายุตั้งแต่
40 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
ในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วม ของผู้ปกครอง ในการพัฒนา การศึกษา	ประถม ศึกษา		ระดับ	อันดับ	มัธยมศึกษา		ระดับ	อันดับ	สูงกว่า มัธยมศึกษา		ระดับ	อันดับ
	(n = 10)				(n = 57)				(n = 19)			
	\bar{X}	SD			\bar{X}	SD			\bar{X}	SD		
1. ด้านการพัฒนา หลักสูตร สถานศึกษา	3.68	.48	มาก	4	4.07	.44	มาก	2	3.68	.36	มาก	4
2. ด้านการพัฒนา กระบวนการ จัดการเรียนรู้	3.96	.42	มาก	1	4.09	.45	มาก	1	3.78	.35	มาก	2

ตารางที่ 16 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม ของผู้ปกครอง ในการพัฒนา การศึกษา	ประถม ศึกษา (n = 10)		ระดับ	อันดับ	มัธยมศึกษา (n = 57)		ระดับ	อันดับ	สูงกว่า มัธยมศึกษา (n = 19)		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD			\bar{X}	SD			\bar{X}	SD		
	3. ด้านการวัด และประเมินผล การเรียนรู้	3.80	.46	มาก	3	3.96	.50	มาก	4	3.86	.53	มาก
4. ด้านการส่งเสริม ความรู้วิชาการแก่ ชุมชน	3.82	.43	มาก	2	3.97	.45	มาก	3	3.70	.53	มาก	3
รวม	3.81	.37	มาก		4.03	.40	มาก		3.76	.29	มาก	-

จากตารางที่ 16 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันรูวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้าน มีรายละเอียดดังนี้

ประถมศึกษา เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ คือ ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน และด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้

มัธยมศึกษา เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ คือ ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน

สูงกว่ามัธยมศึกษา เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน

ตารางที่ 17 การทดสอบสมมติฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียน
วัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมและรายด้าน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน
แบบทางเดียว (One-way ANOVA)

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการพัฒนาการศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>P</i>
1. ด้านการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	2.94	1.47	7.93*	.00
	ภายในกลุ่ม	83	15.37	.19		
	รวม	85	18.31			
2. ด้านการพัฒนา กระบวนการจัดการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	1.42	.71	3.93*	.02
	ภายในกลุ่ม	83	14.94	.18		
	รวม	85	16.36			
3. ด้านการวัด และประเมินผลการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2	.30	.15	.60	.55
	ภายในกลุ่ม	83	20.84	.25		
	รวม	85	21.14			
4. ด้านการส่งเสริมความรู้ วิชาการแก่ชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.12	.56	2.58	.08
	ภายในกลุ่ม	83	18.05	.22		
	รวม	85	19.17			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.21	.60	4.35*	.02
	ภายในกลุ่ม	83	11.50	.14		
	รวม	85	12.71			

* $p < .05$

จากตารางที่ 17 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียน
วัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา
โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบว่า มีความแตกต่าง
รายคู่ จึงทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ *LSD* (Least-significant different) ยกเว้น
ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชนแตกต่างกัน
อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 18 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียน
วัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
จำแนกตามวุฒิการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

วุฒิการศึกษา	\bar{X}	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	สูงกว่ามัธยมศึกษา
		3.68	4.07	3.68
ประถมศึกษา	3.68	-	.39*	.00
มัธยมศึกษา	4.07	-	-	.39*
สูงกว่ามัธยมศึกษา	3.68	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 18 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียน
วัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา
ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่วุฒิ
การศึกษาระดับมัศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงกว่าการศึกษาระดับประถมศึกษา และวุฒิการศึกษาระดับ
มัศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา

ตารางที่ 19 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียน
วัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
จำแนกตามวุฒิการศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้

วุฒิการศึกษา	\bar{X}	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	สูงกว่ามัธยมศึกษา
		3.96	4.09	3.78
ประถมศึกษา	3.96	-	.13	.18
มัธยมศึกษา	4.09	-	-	.31*
สูงกว่ามัธยมศึกษา	3.78	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 19 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียน
วัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา

ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่วุฒิการศึกษาในระดับมัธยมศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา

ตารางที่ 20 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียน
วัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวม

วุฒิการศึกษา	\bar{X}	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา	สูงกว่ามัธยมศึกษา
		3.81	4.03	3.76
ประถมศึกษา	3.81	-	.21	.06
มัธยมศึกษา	4.03	-	-	.27*
สูงกว่ามัธยมศึกษา	3.76	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 20 พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่วุฒิการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับสูงกว่ามัธยมศึกษา

ตอนที่ 4 ผลจากการสัมภาษณ์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

จากการศึกษาวิจัยผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ คุณครูสำราญ พูลบัณฑิต ครูอาวุโสเกษียณอายุไปแล้วที่เคยทำการสอนระดับประถมศึกษาจากโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ นายสิทธิพันธ์ สิทธิธร ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบางปลา ซึ่งอยู่มีที่ตั้งใกล้เคียงและอยู่ในกลุ่มโรงเรียนเดียวกัน และนายจงรัก รุ่งเรืองศิรินนท์ ศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. แนวทางพัฒนาการศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้ปกครองจำเป็นต้องรู้เข้าใจเป้าหมายของหลักสูตร เป้าหมายการจัดการศึกษาของโรงเรียนเพื่อให้สามารถมองเห็นภาพความสำเร็จของการเรียนรู้ของบุตรหลาน สำหรับแนวทางที่จะส่งเสริมให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนนั้น ผู้บริหารหรือคุณครูอาจใช้วิธีการออกแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ หรือการสนทนากลุ่ม (Focus group) เกี่ยวกับความคาดหวัง

ของผู้ปกครองที่มีต่อบุตรหลานทั้งในด้านวิชาความรู้ หรือด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ หลังจากนั้นก็นำผลมาสังเคราะห์ เชื่อมโยงกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรแกนกลาง'51 หรือสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตร หรือสามารถนำความคาดหวังของผู้ปกครองมาจัดทำเป็นสาระท้องถิ่น หรือจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น ผู้ปกครองคาดหวังให้บุตรหลานจบมาแล้วมีทักษะประกอบอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่น โรงเรียนก็สามารถจัดหลักสูตรเสริมให้ตามที่ผู้ปกครองต้องการ สิ่งสำคัญที่สุดที่จะสะท้อนให้ผู้ปกครองเห็นว่าเรามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนต้องมีการประชาสัมพันธ์ส่วนนี้ด้วย โดยผ่านตัวแทนผู้ปกครองในคณะกรรมการสถานศึกษา

2. แนวทางพัฒนาการศึกษาด้านพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สามารถทำได้หลากหลายวิธี เช่น สร้างข้อตกลงร่วมกันในการดูแลนักเรียน จัดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยผ่านกิจกรรมทำการบ้านกับลูก กิจกรรมอ่านหนังสือให้ลูกฟัง หรือกิจกรรมลูกอ่านหนังสือให้ผู้ปกครองฟัง เชิญผู้ปกครองร่วมเป็นวิทยากรพิเศษ/วิทยากรท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นตาม โอกาส หรือตามเนื้อหาที่เกี่ยวข้องอาชีพหรือ ตรงกับความสามารถของผู้ปกครอง และโรงเรียนจัดกิจกรรมสร้างสายสัมพันธ์กับผู้ปกครอง เช่น การไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ร่วมกับนักเรียน หรือส่งเสริม สนับสนุนให้บ้าน/ ที่ทำงานของผู้ปกครองเป็นแหล่งเรียนรู้

3. แนวทางพัฒนาการศึกษาด้านวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในพัฒนาการศึกษาด้านวัดผลและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ เช่น การส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของนักเรียน ให้ข้อมูลย้อนกลับ แสดงความเห็นต่อผลการเรียนของนักเรียนเป็นระยะ หรือจัดกิจกรรมเปิดบ้านวิชาการของ โรงเรียน กิจกรรมแสดงผลงานนักเรียน นิทรรศการที่เป็นผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในโอกาสวันประชุมผู้ปกครอง วันปิดภาคเรียน วันแห่งความสำเร็จ (วันมอบประกาศนียบัตรสำเร็จการศึกษา)

4. แนวทางพัฒนาการศึกษาด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในพัฒนาการศึกษาด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน เช่น โรงเรียนจัดกิจกรรมเปิดบ้านวิชาการ เผยแพร่ผลงานของนักเรียน ให้ชุมชนรับทราบ ร่วมชื่นชม ผู้บริหาร ครู เป็นวิทยากรให้บริการทางวิชาการกับชุมชน ผู้บริหาร ครู มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ จัดกิจกรรมยกย่อง เชิดชูผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ตามโอกาสอันสมควร เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดความตระหนัก

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาเปรียบเทียบและเป็นแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามระดับช่วงชั้น อายุ และวุฒิการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) ตามระดับชั้นของนักเรียน โดยการใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ เครจซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ระดับค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.42-0.86 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่า (t -test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ LSD (Least-significant different)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน ในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร สรุปผล การศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ คือ ด้านการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เมื่อพิจารณารายละเอียดของแต่ละด้าน ปรากฏผลดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

3 อันดับ ดังนี้ คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหา กิจกรรมในแต่ละวิชาที่สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน สภาพปัญหาความต้องการของชุมชน การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะเรื่องเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสอดแทรกเข้าไปในเนื้อหาและกิจกรรมของโรงเรียน และการมีส่วนร่วมในการติดตามผลและแนะนำการใช้เนื้อหาและกิจกรรม

1.2 ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงศ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ คือ การมีส่วนร่วมในการพานักเรียนไปเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากสถานที่จริง การมีส่วนร่วมให้เด็กได้เข้าร้านขายหนังสือห้องสมุดประชาชนเพื่ออ่านในเรื่องที่เด็กสนใจ และการมีส่วนร่วมในการซื้อหนังสืออ่านเสริม นิทาน เกมที่ช่วยพัฒนาสมอง

1.3 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงศ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ คือ การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาคะแนนร่วมกับครูประจำวิชา การมีส่วนร่วมในการรับรู้ผลคะแนน ทั้งก่อนเรียน ขณะเรียน และหลังเรียนของนักเรียน และการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้นำข้อมูลไปใช้เพื่อปรับปรุงนักเรียนรายบุคคล

1.4 ด้านการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงศ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีคะแนนเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับ ดังนี้ คือ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมความรู้ทางวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการเสนอตัวเป็นวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมในกิจกรรมวิชาการของสถานศึกษา

2. แนวทางพัฒนาการศึกษาด้านพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ สามารถทำได้หลายวิธี เช่น สร้างข้อตกลงร่วมกัน ในการดูแลนักเรียน จัดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยผ่านกิจกรรมทำการบ้านกับลูก อ่านหนังสือให้ลูกฟัง หรือลูกอ่านหนังสือให้ผู้ปกครองฟัง เชิญผู้ปกครองร่วมเป็นวิทยากรพิเศษ/ วิทยากรท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นตาม โอกาส หรือตามเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ หรือตรงกับความสามารถของผู้ปกครอง และโรงเรียนจัดกิจกรรมสร้างสายสัมพันธ์กับผู้ปกครอง เช่น การไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ร่วมกับนักเรียน หรือส่งเสริม สนับสนุนให้บ้าน/ ที่ทำงานของผู้ปกครองเป็นแหล่งเรียนรู้

3. แนวทางพัฒนาการศึกษาด้านวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในพัฒนาการศึกษาด้านวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ เช่น การส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของนักเรียน ให้ข้อมูลย้อนกลับ แสดงความเห็นต่อผลการเรียนของนักเรียนเป็นระยะ หรือจัดกิจกรรมเปิดบ้านวิชาการของโรงเรียน กิจกรรมแสดงผลงานนักเรียน นิทรรศการที่เป็นผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในโอกาสวันประชุมผู้ปกครอง วันปิดภาคเรียน วันแห่งความสำเร็จ (วันมอบประกาศนียบัตรสำเร็จการศึกษา)

4. แนวทางพัฒนาการศึกษาด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในพัฒนาการศึกษาด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน เช่น โรงเรียนจัดกิจกรรมเปิดบ้านวิชาการ เผยแพร่ผลงานของนักเรียน ให้ชุมชนรับทราบ ร่วมชื่นชม ผู้บริหาร ครู เป็นวิทยากรให้บริการทางวิชาการกับชุมชน ผู้บริหาร ครู มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ จัดกิจกรรมยกย่อง เชิดชูผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ตามโอกาสอันสมควร เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดความตระหนัก

อภิปรายผล

การอภิปรายผลจากการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่ค้นพบตามความมุ่งหมาย กรอบแนวคิดและสมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจากผู้ปกครองเด็ก โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ได้มีความใส่ใจบุตรหลาน โดยโรงเรียนมีการจัดประชุมผู้ปกครอง สร้างผู้ปกครองเครือข่ายเกิดเป็นชุมชนที่เข้มแข็งเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียน ทำให้โรงเรียนเป็นที่ยอมรับของชุมชน ทำให้ผู้ปกครองรู้สึกผูกพันต่อโรงเรียน เกิดความรู้สึกรักโรงเรียนเป็นของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วันเพ็ญ อำนวย (2544, หน้า 26) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการศึกษาไว้ว่า คือ การที่ประชาชนที่มีความเกี่ยวข้องกับการบริหาร โรงเรียนทั้งในเรื่องงบประมาณ บุคลากร และหลักสูตรการเรียนการสอนได้มีส่วนร่วมกับโรงเรียน โดยการตัดสินใจ การสนับสนุน ช่วยเหลือ ร่วมมือให้การบริหารโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ หรืออาจสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนทางการศึกษานั้นเป็นการใช้โอกาสร่วมกันของประชาชน โดยเฉพาะผู้ที่มิบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนร่วมกับบุคลากรในโรงเรียนทั้งที่เป็นผู้บริหารและครูสอนในการดำเนิน

การพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่อยู่ในชุมชนของตนเองในทุก ๆ ด้านให้ปรากฏผลตามที่ได้วางแผนร่วมกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เขาวนุช ทานาม (2545) ศึกษาเรื่องการศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ในโรงเรียนสอนภาษาจีน ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหากิจกรรมในแต่ละวิชา ที่สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน สภาพปัญหาความต้องการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการเสนอแนะเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสอดแทรกเข้าไปในเนื้อหาและกิจกรรมของโรงเรียน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการติดตามผลและแนะนำการใช้เนื้อหาและกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริพร สุนนดิษฐ์ (2549, หน้า 65) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน กงทัพบกอุปถัมภ์สื่อสารสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน กงทัพบกอุปถัมภ์สื่อสารสงเคราะห์ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพานักเรียนไปเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากสถานที่จริง มีส่วนร่วมในการให้เด็กได้เข้าร้านขายหนังสือ ห้องสมุดประชาชน เพื่ออ่านในเรื่องที่เด็กสนใจ และมีส่วนร่วมในการซื้อหนังสืออ่านเสริม นิทาน เกมที่ช่วยพัฒนาสมองเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิมาลย์ ไยมณี (2547, หน้า 66) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียน โรงเรียนมณีวัฒนา เขตบางแค กรุงเทพฯ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียน โรงเรียนมณีวัฒนา เขตบางแค กรุงเทพฯ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้ปกครอง

มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาผลคะแนนร่วมกับครูประจำวิชา ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการรับรู้ผลคะแนนทั้งก่อนเรียน ขณะเรียน และหลังเรียนของนักเรียน และผู้ปกครองสนับสนุนให้นำข้อมูลไปใช้เพื่อปรับปรุงนักเรียนรายบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุติมาพร เจริญวงศา (2549) ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียน โรงเรียน วัดศรีสุदारาม กรุงเทพฯ ด้านการวัดและประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ด้านการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมความรู้ทางวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพและคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการเสนอตัวเป็นวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น และผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัวยุทธ ชุมชนท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โนนชัย ชาญด้วยกิจ (2533, หน้า 113) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการทดสอบสมมติฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามระดับช่วงชั้น อายุ และวุฒิการศึกษา เป็นดังนี้

2.1 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามระดับช่วงชั้น โดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองในช่วงชั้นที่ 1 และช่วงชั้นที่ 2 ให้ความสำคัญและตระหนักในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน หรือของนักเรียน ในความปกครองอย่างเท่าเทียมกัน ระดับช่วงชั้นของนักเรียนจึงไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพล เฟื่องแจ่ม (2545, หน้า 94) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีระดับชั้นนักเรียนแตกต่างกัน ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับกรมสุขภาพจิต (2544, หน้า 5-6) ได้กล่าวถึงบทบาท พ่อแม่ ผู้ปกครองว่า พ่อแม่ผู้ปกครองควรส่งเสริมให้นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์และคุณธรรมที่ดีร่วมกับผู้อื่นได้ มีความสามารถในการประนีประนอม ขณะเดียวกันก็มีความรับผิดชอบหน้าที่และรู้จักการเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว นอกจากนี้ผู้ปกครองยังต้องเป็นแรงผลักดันให้การศึกษาถูกลงไปด้วยดี

2.2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ที่ต่างกันเพราะ ผู้ปกครองที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี เป็นคนรุ่นใหม่ ได้รับการศึกษาที่สามารถประกอบอาชีพได้ กล่าวคือ เรียนมาก และมักจะเป็นลูกคนแรก จึงให้ความเอาใจใส่ดีกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพล เฟื่องแจ่ม (2545, หน้า 93) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีอายุแตกต่างกัน และไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ บังอร อ้วนล้ำ (2540) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก: ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า อายุไม่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กในกิจกรรมศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.3 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ และด้านการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่าผู้ปกครองที่จบระดับประถมศึกษาซึ่งขาดความเชื่อมั่น ขาดความรู้และทักษะ ผู้ปกครองที่มีวุฒิการศึกษาระดับสูงกว่ามัธยมศึกษาอาจมีโอกาสดำเนินการมีส่วนร่วมได้น้อย ทั้งนี้เนื่องจากการประกอบอาชีพ จึงส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กบ มนัส ครอบญาติ (2541) ได้ศึกษาการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหาร โรงเรียนเทศบาล 3 วัดชัยมงคล สังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการบริหาร โรงเรียนเทศบาล 3 วัดชัยมงคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สนธยา จันผง (2553, หน้า 110) ได้ศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานของ โรงเรียนบ้านจันทเฉลิม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมในการบริหารงานของ โรงเรียนบ้านจันทเฉลิม ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ปรากฏผลดังนี้

3.1 แนวทางพัฒนาการศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสามารถทำได้หลากหลายวิธี เช่น

3.1.1 ผู้บริหารหรือคุณครูอาจใช้วิธีการออกแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ หรือการสนทนากลุ่ม (Focus group) เกี่ยวกับความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อบุตรหลานทั้งในด้านวิชาความรู้ หรือด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์

3.1.2 โรงเรียนสามารถนำผลมาสังเคราะห์ เชื่อมโยงกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของหลักสูตรแกนกลาง'51 หรือสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตร หรือสามารถนำความคาดหวังของผู้ปกครองมาจัดทำเป็นสาระท้องถิ่น หรือจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น ผู้ปกครองคาดหวังให้บุตรหลานจบมาแล้วมีทักษะในการประกอบอาชีพที่มีอยู่ในท้องถิ่น โรงเรียนก็สามารถจัดหลักสูตรเสริมให้ตามที่ผู้ปกครองต้องการ

3.1.3 โรงเรียนต้องมีการประชาสัมพันธ์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรของผู้ปกครอง โดยผ่านตัวแทนผู้ปกครองในคณะกรรมการสถานศึกษา

3.2 แนวทางพัฒนาการศึกษาด้านพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาระบบการเรียนรู้สามารถทำได้หลากหลายวิธี เช่น

3.2.1 สร้างข้อตกลงร่วมกันในการดูแลนักเรียน จัดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยผ่านกิจกรรมการทำงานบ้านกับลูก กิจกรรมอ่านหนังสือให้ลูกฟังหรือกิจกรรมลูกอ่านหนังสือให้ผู้ปกครองฟัง

3.2.2 เชิญผู้ปกครองร่วมเป็นวิทยากรพิเศษ/ วิทยากรท้องถิ่น หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ตาม โอกาส หรือตามเนื้อหาที่เกี่ยวข้องอาชีพ หรือตรงกับความสามารถของผู้ปกครอง

3.2.3 โรงเรียนจัดกิจกรรมสร้างสายสัมพันธ์กับผู้ปกครอง เช่น การไปทัศนศึกษา แหล่งเรียนรู้ร่วมกับนักเรียน หรือส่งเสริม สนับสนุนให้บ้าน/ ที่ทำงานของผู้ปกครองเป็นแหล่งเรียนรู้

3.3 แนวทางพัฒนาการศึกษาด้านวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ สามารถทำได้หลากหลายวิธี ดังนี้

3.3.1 ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของนักเรียน ให้ข้อมูลย้อนกลับ แสดงความเห็นต่อผลการเรียนของนักเรียนเป็นระยะ

3.3.2 จัดกิจกรรมเปิดบ้านวิชาการของโรงเรียน กิจกรรมแสดงผลงานนักเรียน นิทรรศการที่เป็นผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในโอกาสวัน ประชุมผู้ปกครอง วันปิดภาคเรียน วันแห่งความสำเร็จ (วันมอบประกาศนียบัตรสำเร็จการศึกษา)

3.4 แนวทางพัฒนาการศึกษาด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการส่งเสริมความรู้ ด้านวิชาการแก่ชุมชน สามารถทำได้หลากหลายวิธี เช่น

3.4.1 โรงเรียนจัดกิจกรรมเปิดบ้านวิชาการเผยแพร่ผลงานของนักเรียน ให้ชุมชน รับทราบ ร่วมชื่นชม

3.4.2 ผู้บริหาร ครู เป็นวิทยากรให้บริการทางวิชาการกับชุมชน

3.4.3 ผู้บริหาร ครู มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ

3.4.4 จัดกิจกรรมยกย่อง เชิดชู ผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ตามโอกาสอันสมควร เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิด ความตระหนัก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ผู้ปกครองจำเป็นต้องรู้เข้าใจเป้าหมายของ หลักสูตร การจัดการศึกษาของโรงเรียน และนำความคาดหวังของผู้ปกครองมาจัดทำเป็นหลักสูตร ท้องถิ่น

2. ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ร่วมกัน โดยโรงเรียนจัด กิจกรรมสร้างสายสัมพันธ์กับผู้ปกครอง เช่น การไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ร่วมกับนักเรียน หรือส่งเสริม สนับสนุนให้บ้าน/ ที่ทำงานของผู้ปกครองเป็นแหล่งเรียนรู้

3. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม ในการประเมินผลงานของนักเรียน จัดกิจกรรมแสดงผลงานนักเรียน ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม เช่น ในโอกาสวันประชุมผู้ปกครอง

4. ด้านการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน ผู้บริหาร ครู เป็นวิทยากรให้บริการทาง วิชาการกับชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน และจัดกิจกรรมยกย่อง เชิดชูผู้ปกครอง ผู้แทน ชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัญหาของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียน จำแนกตามตัวแปรอื่น ๆ เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจ อาชีพ
2. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของกลุ่มประชากรอื่นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนผู้ปกครองและท้องถิ่นอย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ โรจนพร. (2553). การมีส่วนร่วมและแนวทางพัฒนาของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา
ระดับปฐมวัย โรงเรียนชุมชนวัดหนองค้อ อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กาญจนา บุญส่ง. (2548). หลักการบริหารการศึกษา. เพชรบุรี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเพชรบุรี.
- กิตติ กรทอง. (2552). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อน
ประถมศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- เกษร ใจชื่น. (2551). ปัญหาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาระยอง เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ขนิษฐา เปรมพงษ์. (2550). การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการ
เรียนรู้ของบุตร โรงเรียนเครือคณะภคินีพระหฤทัยของพระเยซูเจ้าแห่งกรุงเทพฯ.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ครองทรัพย์ เชิดชู. (2551). ปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
ประถมศึกษาในอำเภอ พระประแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ
เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จันทรา รุ่งฟ้า. (2550). การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานวิชาการของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียน
อนุบาลศรีวัฒนาวิทยา อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- จินตนา สุจจันท์. (2549). *การศึกษาและการพัฒนาชุมชน*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จินพรเพ็ชรฉกรรจ์. (2555). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการบริหารโรงเรียนระยองวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิราภรณ์ ศรีคำ. (2547). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนวชิรวิทย์ ระดับประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เฉลี่ยว บุรีภักดี. (2545). *ชุดวิชาการวิจัยชุมชน ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง*. หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและประเมินโครงการ. นนทบุรี: เอสอาร์พรีนติ้งแมสโปรดักส์.
- ชฎาภรณ์ สนิมคล้า. (2553). *ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชลธิชา หังเสวก. (2550). *ความต้องการของผู้ปกครองต่อการบริหารงานโรงเรียนเทศบาลบ้านย่านยาว สังกัดเทศบาลเมืองตะกั่วป่า จังหวัดพังงา*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์. (2551). *การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร. (2540). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน กับ โรงเรียนประถมศึกษา ในเขตปริมณฑลกรุงเทพฯ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชำนาญ ท่วมพงษ์. (2250). *ปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกิ่งอำเภอนิคมน้ำเค็มพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฐิติมาพร เจริญวงศา. (2549). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียน โรงเรียนวัดศรีสุदारาม กรุงเทพฯ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ณัฐณิชาพันธ์ พิมพ์ทอง. (2544). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานโรงเรียนบ้านทับราง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ถวิลวดี บุรีกุล. (2543). แนวคิดของการมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย. *จดหมายข่าว สถาบันพระปกเกล้า*, 2(8), 4-6.
- ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์. (2550). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในพื้นที่บริการของโรงเรียน สื่อมเรศวรวิทยา อำเภอดงเจริญ จังหวัดลำปาง*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ทิพย์ทิพา วุฒิวัย. (2551). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนลาดบัวหลวงไพโรจน์วิทยา อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชนสาร บัลลังก์ปัทมา. (2553). *โรงเรียนมาตรฐานสากล. นิตยสารจุลทรรศน์*, 1(3).
- ธีระ รุญเจริญ. (2545). *รายงานการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2546). *การมีส่วนร่วม: หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สิริลักษณ์การพิมพ์.
- นิคม ผัดแสน. (2540). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษาต่อการพัฒนา การศึกษาของกลุ่มโรงเรียนอุดรศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิพนธ์ ชาติ. (2548). *แนวปฏิบัติในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนชุมชน บ้านวังดิน อำเภอสี จังหวัดลำพูน*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิภาภัทร ม่วงแก้ว. (2552). *บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการจัดการศึกษาของ โรงเรียนอนุบาลเอกชน เขตคลองสาน กรุงเทพฯ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- โนชญ์ ชาญด้วยกิจ. (2553). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- บังอร อ้วนล้ำ. (2540). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเด็กในกิจกรรมศูนย์การพัฒนาเด็กเล็ก: ศึกษา เฉพาะกรณีอำเภอเมืองจังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- บุญฤทธิ์ เตือนกลาง. (2552). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประพันธ์ สร้อยเพชร. (2547). *การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์โรงเรียนตำบลแซ่ซ้าง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพบูลย์จิตร์ (2551). *การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนวัดชินวราราม อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พะนากร นิภูคำ. (2554). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านดอนราษฎร์ดำรงวิทย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- พีระ พรนวม. (2544). *ศรัทธาต่อหลักการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และพรณทิพย์ เพชรมาก. (2551). *การบริหารสังคม ศาสตร์แห่งศตวรรษ เพื่อสังคมไทยและสังคมโลก*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน.
- มนัส ครองญาติ. (2541). *การพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารโรงเรียนเทศบาล 3 วัดชัยมงคล สังกัดเทศบาลเมืองอ่างทอง จังหวัดอ่างทอง*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เมตต์เมตต์การุณจิต. (2553). *การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ(พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: นีลพอยท์.

- เขาวนุช ทานาม. (2545). การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในโรงเรียนสอนภาษาจีน. วิทยานิพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัย, สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัชตริถ พิมพาคุณ. (2552). ปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอภินทร์บุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รุจิรี ภู่อาระ และจันทรานี สงวนนาม. (2548). การบริหารหลักสูตรในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: บুদ্ধพอยท์.
- โรงเรียนวัดพันธุวงษ์. (2556). รายงานการประเมินตนเองประจำปี. สมุทรสาคร: โรงเรียนวัดพันธุวงษ์.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2550). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วรรณศิลป์ พิศพันธุ์. (2553). การเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร ในเขตเทศบาลตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม: ผลจากการดำเนินโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชนระหว่าง พ.ศ. 2544-2553. เสนอในการประชุมวิชาการ ถิ่นฐานบ้านเรือนวิถีไท ครั้งที่ 2. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาสนา จิตรมิตร, สุวรรณ ชาติสุกานต์ และอรสา โกศลนันทกุล. (2553). การศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียน ในการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาส กลุ่มพระนครเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. 4(1).
- วันชัย วัฒนศัพท์. (2553). คนไทยไม่ทอดทิ้งกัน: คู่มือการจัดการสร้างความปรองดองในระบบบริการสาธารณสุข. ขอนแก่น: สิริภณช์ ออฟเซ็ท.
- วันเพ็ญ อำนาง. (2544). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ โรงเรียน ในการกำหนดเนื้อหาทางานพื้นฐานอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปะทิว จังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- สนธยา จันผง. (2553). *ความต้องการการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการบริหารงานของโรงเรียนบ้านจันทเขลม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- สมนึก พลอยประดับ. (2553). *ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารการศึกษาของโรงเรียนสมคิศจิตต์วิทยา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- สมยศ นาวิการ. (2545). *การบริหาร. กรุงเทพฯ: ชาญวิทย์เซ็นเตอร์.*
- สรวดี เฟิงศรีโคตร และจันทร์ชลี มาพุทธ. (2554). *รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย. วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม, 7(1), 68-82.*
- สัญญา เคนาภูมิ. (2551). *ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.*
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). *แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.*
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2553). *คู่มือการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ. 25554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสถานศึกษา พ.ศ. 2554. กรุงเทพฯ: แม็ทซ์พอยท์.*
- สิริพัฒน์ ลากจิตร. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, คณะรัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สิริพร สุมนดิษฐ์. (2549). *การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการจัดเรียนการสอนของโรงเรียนกองทัพบกอุปถัมภ์สี่สารสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.*

- สุทธิมาลัย โยมนณี. (2547). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียน
โรงเรียนมณีวัฒนา เขตบางแค กรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- สุรพล เฟื่องแจ่ม. (2545). การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุชาดา จักรพิสูทธิ์. (2547). ชุมชนกับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 27, 18-23.
- เสาวลักษณ์ สงวนไพโร. (2551). ปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน
เทศบาล สังกัดเทศบาลนครสมุทรปราการจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- หรรษา นิลวิเชียร. (2535). ปฐมวัย หลักสูตรและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โอเอสพรีนติ้งเฮ้าส์.
- หวน พิณรุฬพันธ์. (2548). การบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อकिनรพิพัฒน์. (2547). การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษา
นโยบายสาธารณะสุข.
- อภิญญา กังสนารักษ์. (2544). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในองค์กรที่มีประสิทธิผลระดับ
คณะของสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อภิญญา เวชชชัย. (2544). การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา.
กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2542). รายงานการวิจัยการศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาของ
สถานศึกษาในรูปแบบการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัย
ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรื.
- Arnstien, S.R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of The American Institute of
Planners*. 35(4), 216-224.
- Brittingham, K. V. (1998). The characterization of successful school. *Family and Community
Partnerships, Master Abstracts International*, 59(55), 1406.

- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1981). *Rural development participation: Concept and measure for project design implementation and evaluation: Rural development committee center for international Studies*. New York: Cornell University Press.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychology testing* (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Epstien, J.L. (1997). *School, family, community partnerships: Your handbook for action*. Thousand Oaks: Corwin Press.
- Hetzroni, O. E., & Shrieber, B. (2004). *Word processing an assistive technology tool for enhancing academic outcomes of students with writing disabilities in general classroom*. Retrieved from <http://proquest.umi.com>
- Huntington, S., & Nelson, S. (1975). *No easy choice: Political participation in developing countries*. New York: Harvard University Press.
- Kerr & Gold. (2005). *Stimulation parent involvement to stimulate student success*. Canada: Richmond Hill.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. E. (1970). Determining sample size for research activities. *Education and Psychological Measurement*, 24, 568.
- Pallozzi, D. P. (1981). A model for community participation in local school district decision making. *Dissertation Abstracts International*, 42(4), 1481.
- Putti, M. (1987). Work values and organizational commitment: A study in the Asian context. *Human Relations*, 4(2), 275-288.
- Thaman, D. P. (1998). The participation of parent at an elementary school an parent involvement and parent education as to its ability to help them improve their child's academic achievement. *Dissertation Abstracts International*, 29(4), 503.
- Townsend, G.M. (1999). An exploratory study of factors that influence parent participation in parent involvement programs and the scholastic success of their children elementary school. *Dissertation Abstracts International*, 52(3), 337-343.
- Trueger & Barbara. (2008). *Parent involvement in two rural South African primary schools*. New Jersey: U.S.A.
- United Nations (1981). *Yearbook of International Trade Statistics*, United Nations: UN Press.
- William, E. (1976). Electoral participation in a low stimulus election. *Rural Development*, 4(1).

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการทำวิจัย

สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ. 6621.8/ ว.825

(สำเนา)

ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

6 กรกฎาคม 2558

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย
เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. คำโครงการงานวิจัย

2. เครื่องมือในการวิจัย

ด้วย นางกรรณรัตน์ ไชยสถาน นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส 57990042 ได้รับความเห็นชอบให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของ ดร.ชัยพนธ์ รั้งงาม เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ สุเมธ งามกนก)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

โทรศัพท์ 0-3810-2052

โทรสาร 0-3847-5811

ที่ ศธ. 6621.8/ ว.826

(สำเนา)

ศูนย์วัดกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

6 กรกฎาคม 2558

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ
เรียน

ด้วย นางกรรณรัตน์ ไชยสถาน นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส 57990042 ได้รับความเห็นชอบให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของ ดร.ชัยพจน์ รั้งงาม เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ ศูนย์วัดกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ สุเมธ งามกนก)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าศูนย์วัดกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

ศูนย์วัดกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

โทรศัพท์ 0-3810-2052

โทรสาร 0-3847-5811

(สำเนา)

ที่ ศธ. 6621.8/ ว.827

ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

6 กรกฎาคม 2558

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน

ด้วย นางกรรณรัตน์ ไชยสถาน นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส 57990042 ได้รับความเห็นชอบให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของ ดร.ชัยพนธ์ รังงาม เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ สุเมธ งามกนก)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

โทรศัพท์ 0-3810-2052

โทรสาร 0-3847-5811

ภาคผนวก ข
แบบวัดความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)

แบบวัดความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)

เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงศ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาข้อความเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาในแต่ละข้อว่ามีความสอดคล้องกับเนื้อหาหรือไม่ ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่าน โดยกำหนดการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of item objective congruence) ดังนี้

- 1 หมายถึง พิจารณาเห็นว่า ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับเนื้อหา
- 0 หมายถึง พิจารณาเห็นว่า ไม่สามารถสรุปได้ว่า ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับเนื้อหา
- 1 หมายถึง พิจารณาเห็นว่า ข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับเนื้อหา

คำนิยาม	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา	IOC			หมายเหตุ
		-1	0	1	
ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การวิเคราะห์เอกสาร หลักสูตร สาระแกนกลาง หลักสูตร สถานศึกษา ข้อมูล สภาพปัญหา ความต้องการของชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายจัดทำหลักสูตร สาระต่างๆที่กำหนดให้มีในหลักสูตร สถานศึกษา ให้สอดคล้องกับ วิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ นำหลักสูตร ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน จัดการ นิเทศการใช้หลักสูตร มีการติดตาม และประเมินผลการใช้หลักสูตร ปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรให้ เหมาะสมทันสมัยและมีมาตรฐาน	1. การกำหนดเนื้อหา กิจกรรม ในแต่ละวิชาที่สอดคล้องกับสภาพ ของโรงเรียน สภาพปัญหา ความต้องการของชุมชน				
	2. การเสนอแนะเรื่องเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสอดแทรก เข้าไปในเนื้อหาและกิจกรรมของ โรงเรียน				
	3. การสนับสนุนให้นำเนื้อหาและ กิจกรรมต่าง ๆ ลงสู่ห้องเรียน				
	4. การติดตามผล และแนะนำ การใช้เนื้อหาและกิจกรรม				
	5. การปรับปรุงเนื้อหาและกิจกรรม ให้ทันต่อโลก ทันต่อเหตุการณ์ ปัจจุบัน				

คำนิยาม	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา	IOC			หมายเหตุ
		-1	0	1	
<p>ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้ปกครองและโรงเรียนประสานความร่วมมือกัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทุกเวลา ทุกสถานที่ เช่น การทำกิจวัตรประจำวัน อาบน้ำ แต่งตัว ช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น กวาด-ถูบ้าน ล้างจาน เป็นต้น</p> <p>ช่วยเหลือผู้ปกครองทำงานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นทักษะชีวิตที่ต้องเรียนรู้ การสอบถาม การบ้าน ให้เด็กอ่านหนังสือให้ฟัง ทบทวนเรื่องที่เรียนผ่านมา และมีการเตรียมตัวอ่านล่วงหน้าก่อนที่ครูจะสอน เป็นต้น</p> <p>ครูจะสอน ร่วมกันพัฒนาผู้เรียน ตามศักยภาพเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และรู้จักแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต</p>	<p>1. การดูแล เอาใจใส่นักเรียนเมื่ออยู่ที่บ้าน ในเรื่องการทำกิจวัตรประจำวัน เช่น อาบน้ำ แต่งตัว ช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น กวาด-ถูบ้าน ล้างจาน เป็นต้น</p>				
	<p>2. การดูแล เอาใจใส่นักเรียนเมื่ออยู่ที่บ้าน ในเรื่องการเรียนรู้ เช่น สอบถามการบ้าน ให้เด็กอ่านหนังสือให้ฟัง ทบทวนเรื่องที่เรียนผ่านมา และมีการเตรียมตัวอ่านล่วงหน้าก่อนที่ครูจะสอน เป็นต้น</p>				
	<p>3. การซื้อหนังสืออ่านเสริม นิทาน เกมที่ช่วยพัฒนาสมองเด็ก</p>				
	<p>4. การพานักเรียนไปเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากสถานที่จริง</p>				
	<p>5. ให้เด็กได้เข้าร้านขายหนังสือ ห้องสมุดประชาชน เพื่ออ่านในเรื่องที่เด็กสนใจ</p>				

คำนิยาม	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา	IOC			หมายเหตุ
		-1	0	1	
<p>ด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ หมายถึง การที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการให้คะแนน แนะนำแนวทางการแก้ไขปัญหาด้านการเรียน ความประพฤติ สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ สหสัมพันธ์กับมาตรฐานการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามศักยภาพ</p>	1. การให้คะแนนชิ้นงานของนักเรียน				
	2. การรับรู้ผลคะแนน ทั้งก่อนเรียน ขณะเรียน และหลังเรียนของนักเรียน				
	3. การแก้ไขปัญหาผลคะแนนร่วมกับครูประจำวิชา				
	4. การให้ข้อมูลที่ถูกต้อง เพื่อพัฒนาการเรียนรู้				
	5. การสนับสนุนให้นำข้อมูลไปใช้เพื่อปรับปรุงนักเรียนรายบุคคล				
	2. จัดกิจกรรมให้ความรู้ทางวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพและคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น				
	3. ส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนและองค์กรอื่น ๆ ในกิจกรรมวิชาการของสถานศึกษา				
4. ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น					

คำนิยาม	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา	IOC			หมายเหตุ
		-1	0	1	
<p>ด้านการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน หมายถึง การศึกษา สํารวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน จัดให้ความรู้เสริมสร้างความคิด และเทคนิคทักษะ ทางวิชาการ เพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการ ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างบุคคล ครอบครั้ว ชุมชน ท้องถิ่น จนทำให้เกิดชุมชนทางปัญญา สมาชิกในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน เกิดสำนึกในการพัฒนาตนเอง ชุมชน และสถานศึกษา</p>	1. ศึกษา สํารวจความต้องการและสนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน				
	2. จัดกิจกรรมให้ความรู้ทางวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพและคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น				
	3. ส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนและองค์กรอื่นๆ ในกิจกรรมวิชาการของสถานศึกษา				
	4. ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครั้ว ชุมชน ท้องถิ่น				

ภาคผนวก ก

ตารางการตรวจสอบค่าอัตราส่วนความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)

ตารางที่ 21 การตรวจสอบค่าอัตราส่วนความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)

โดยการหาค่า *IOC* (Index of item-objective congruence) เสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 คน

ข้อ	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่			<i>IOC</i>	แปลผล	ข้อ	ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่			<i>IOC</i>	แปลผล
	1	2	3				1	2	3		
1	1	1	1	1.00	ใช้ได้	11	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2	1	1	1	1.00	ใช้ได้	12	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3	1	1	0	0.67	ใช้ได้	13	1	1	0	0.67	ใช้ได้
4	1	1	1	1.00	ใช้ได้	14	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5	1	0	1	0.67	ใช้ได้	15	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6	1	1	1	1.00	ใช้ได้	16	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7	1	1	1	1.00	ใช้ได้	17	1	1	1	1.00	ใช้ได้
8	1	1	1	1.00	ใช้ได้	18	1	0	1	0.67	ใช้ได้
9	1	1	1	1.00	ใช้ได้	19	1	1	1	1.00	ใช้ได้
10	1	1	1	1.00	ใช้ได้	20	1	1	1	1.00	ใช้ได้
						21	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ง

ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตารางที่ 22 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก
1	0.74	11	0.60
2	0.45	12	0.42
3	0.68	13	0.59
4	0.66	14	0.53
5	0.49	15	0.71
6	0.52	16	0.57
7	0.63	17	0.79
8	0.77	18	0.86
9	0.47	19	0.65
10	0.65	20	0.84
		21	0.71

หมายเหตุ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = 0.94

ภาคผนวก จ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนวัดพันธุวงษ์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
 2. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนา
การศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร
 3. ขอความกรุณาท่านได้โปรดตอบคำถามทุกข้อ
 4. แบบสอบถามนี้ใช้สำหรับเป็นข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการวิจัยเท่านั้น ผู้วิจัยจะรักษา
คำตอบของท่านเป็นความลับ
 5. แบบสอบถามทั้งหมดมี 2 ตอน คือ
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง
ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้าน
การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดและ
ประเมินผลการเรียนรู้ และ ด้านการส่งเสริมดำเนินงานวิชาการแก่ชุมชน
- ขอขอบพระคุณอย่างสูงในการให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย มา
ณ โอกาสนี้

กฤษรัตน์ ไชยสถาน

นิติระดับบัณฑิตศึกษา

สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน □ ตามความเป็นจริง

1. ระดับช่วงชั้น (นักเรียนในความดูแล)

1. ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3)

2. ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-ป.6)

2. อายุ

1. ต่ำกว่า 30 ปี

2. 30-40 ปี

3. ตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

1. ประถมศึกษา

2. มัธยมศึกษา

3. สูงกว่ามัธยมศึกษา

ตอนที่ 2

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธงวงษ์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

คำชี้แจง

โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการมีส่วนร่วมของท่าน ตามระดับ
ค่าคะแนนต่อไปนี้ ทั้งนี้ โปรดตอบตามความเป็นจริงข้อละ 1 ระดับ เท่านั้น

- 5 คะแนน หมายถึง มีส่วนร่วมมากที่สุด
4 คะแนน หมายถึง มีส่วนร่วมมาก
3 คะแนน หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง
2 คะแนน หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย
1 คะแนน หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ข้อ	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนา การศึกษาโรงเรียนวัดพันธงวงษ์	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
0	เสนอแนวทางการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร		✓			
0	มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์หลักสูตร				✓	

ข้อ	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธงวงษ์	ระดับการมีส่วนร่วม				
		รวม	5	4	3	2
ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา						
1	การมีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหา กิจกรรมในแต่ละวิชาที่สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียน สภาพปัญหา ความต้องการของชุมชน					
2	การมีส่วนร่วมในการเสนอแนะเรื่องเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อสอดแทรกเข้าไปในเนื้อหาและกิจกรรมของโรงเรียน					
3	การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้นำเนื้อหาและกิจกรรมต่างๆ ลงสู่ห้องเรียน					
4	การมีส่วนร่วมในการติดตามผล และแนะนำการใช้เนื้อหาและกิจกรรม					
5	การมีส่วนร่วมในการปรับปรุงเนื้อหาและกิจกรรมให้ทันต่อโลก ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน					
ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้						
1	การมีส่วนร่วมดูแล เอาใจใส่นักเรียนเมื่ออยู่ที่บ้าน ในเรื่อง การทำกิจวัตรประจำวัน เช่น อาบน้ำ แต่งตัว ช่วยผู้ปกครองทำงานบ้านเล็กๆน้อยๆ เช่นกวาด-ถูบ้าน ล้างจาน เป็นต้น					
2	การมีส่วนร่วมในการดูแล เอาใจใส่นักเรียนเมื่ออยู่ที่บ้าน ในเรื่องการเรียนรู้ เช่น สอบถามการบ้าน ให้เด็กอ่านหนังสือให้ฟัง ทบทวนเรื่องที่เรียนผ่านมา และมีการเตรียมตัวอ่านล่วงหน้าก่อนที่ครูจะสอน เป็นต้น					
3	การมีส่วนร่วมในการซื้อหนังสืออ่านเสริม นิทาน เกมที่ช่วยพัฒนาสมองเด็ก					
4	การมีส่วนร่วมในการพานักเรียนไปเที่ยวในสถานที่ต่างๆ เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากสถานที่จริง					
5	การมีส่วนร่วมให้เด็กได้เข้าร้านขายหนังสือ ห้องสมุดประชาชน เพื่ออ่านในเรื่องที่เด็กสนใจ					

ข้อ	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนวัดพันธุวงษ์	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้						
1	การมีส่วนร่วมในการให้คะแนนชิ้นงานของนักเรียน					
2	การมีส่วนร่วมในการรับรู้ผลคะแนน ทั้งก่อนเรียน ขณะเรียน และหลังเรียนของนักเรียน					
3	การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาผลคะแนนร่วมกับครูประจำวิชา					
4	การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง เพื่อพัฒนาการเรียนรู้					
5	การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้นำข้อมูลไปใช้เพื่อปรับปรุงนักเรียนรายบุคคล					
ด้านการส่งเสริมความรู้วิชาการแก่ชุมชน						
1	การมีส่วนร่วมในการศึกษา สำรวจความต้องการและสนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน					
2	การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมความรู้ทางวิชาการเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพและคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนท้องถิ่น					
3	การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมในกิจกรรมวิชาการของสถานศึกษา					
4	การมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น					
5	การมีส่วนร่วมในการเสนอตัวเป็นวิทยากรภูมิปัญญาท้องถิ่น					
6	การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และ โรงเรียน เช่น ร่วมทำประชาวิจารณ์ ร่วมปรับปรุงสถานที่ ร่วมประชุมประจำเดือน เป็นต้น					

ขอขอบคุณที่ท่านตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

ภาคผนวก ฉ
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนวัดพันธุวงษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

1. ท่านมีแนวทางพัฒนาการศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนวัดพันธุวงษ์อย่างไร
2. ท่านมีแนวทางพัฒนาการศึกษาด้านพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนวัดพันธุวงษ์อย่างไร
3. ท่านมีแนวทางพัฒนาการศึกษาด้านวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนวัดพันธุวงษ์อย่างไร
4. ท่านมีแนวทางพัฒนาการศึกษาด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองโรงเรียนวัดพันธุวงษ์อย่างไร